

MMFS 04.10

Ağustos 2025

Mayın Faaliyet Terim, Tanım ve Kısaltmaları Sözlüğü

Türkiye Cumhuriyeti Milli Mayın Faaliyet Otoritesi

Millî Savunma Bakanlığı

Millî Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı

Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü Yerleşkesi Döğol Caddesi No:4

Anadolu Meydanı (Tandoğan)

06330 Yenimahalle / Ankara/TÜRKİYE

E-posta: mafam@msb.gov.tr

Tel: 0 (312) 4025430-31-32-33

Faks: 0 (312) 2131826

(Web: <https://msb.gov.tr/Mafam>)

Uyarı

Bu doküman, kapak sayfasında belirtilen tarihten itibaren yürürlüktedir. Milli Mayın Faaliyet Standartları (MMFS) sürekli gözden geçirme ve revizyona tabi olduğundan, kullanıcılar dokümanın durumunu doğrulamak için, MAFAM İnternet sitesine (<https://msb.gov.tr/Mafam>) başvurmalıdır.

Telif Hakkı

Bu doküman, bir Milli Mayın Faaliyet Standardıdır (MMFS) ve telif hakları MAFAM’a aittir. Bu doküman veya bir kısmı, MAFAM’ın önceden yazılı izni olmaksızın, hiçbir biçimde veya vasıta ile ve başka amaçlarla kopyalanamaz, saklanamaz veya iletilemez.

Bu doküman satılamaz.

Türkiye Cumhuriyeti Milli Mayın Faaliyet Otoritesi

Millî Savunma Bakanlığı

Millî Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü Yerleşkesi

Döğol Caddesi No:4 Anadolu Meydanı (Tandoğan)

06330 Yenimahalle / ANKARA

E-posta: mafam@msb.gov.tr

Tel: 0 (312) 4025430-31-32-33

Faks: 0 (312) 2131826

(Web: <https://msb.gov.tr/Mafam>)

MMFS-Ağustos 2025

Tüm hakları saklıdır.

İçindekiler

Not: Sözlük sıralamasında ingilizce alfabesi harf sıralaması kullanılmıştır.

İçindekiler:.....	iii
Önsöz:.....	iv
Giriş:.....	v
1. Kapsam.....	1
2. Referanslar	2
3. Mayın faaliyet terim, tanım ve kısaltmaları sözlüğü.....	3
[A]:.....	3
[B]:.....	9
[C]:.....	11
[D]:.....	21
[E]:.....	28
[F]:.....	38
[G]:.....	41
[H]:.....	44
[I]:.....	46
[K]:.....	58
[L]:.....	59
[M]:.....	61
[N]:.....	68
[O]:.....	69
[P]:.....	70
[Q]:.....	80
[R]:.....	81
[S]:.....	86
[T]:.....	93
[U]:.....	96
[V]:.....	97
[W]:.....	100
Değişiklik Kaydı	101

Önsöz

İnsanî Maksatlı Mayın Faaliyetleri (İMMF) programları için uluslararası standartlar, ilk olarak Temmuz 1996'da Danimarka'da yapılan uluslararası teknik konferansta çalışma grupları tarafından önerilmiştir. İnsani maksatlı mayın faaliyetinin tüm yönleri için ölçütler belirlenmiş; standartlar önerilmiş ve “temizleme” için evrensel bir tanım üzerinde uzlaşmıştır. 1996 yılı sonlarında, Danimarka'da önerilen ilkeler, Birleşmiş Milletler (BM) öncülüğündeki bir çalışma grubu tarafından geliştirilmiş ve İnsani İnsani maksatlı mayın faaliyet Faaliyetleri için

Uluslararası Standartlar hazırlanmıştır. Birinci baskı, Mart 1997'de BM Mayın Eylem Servisi (UNMAS) tarafından yayımlanmıştır.

Bu ilk standartların kapsamı, başta Patlayıcı Madde Risk Eğitimi (PMRE) ve mayın mağdurlarına yardımcı olmak üzere mayın faaliyetinin diğer bileşenlerini içerecek ve operasyonel usuller, uygulamalar ve normlarda yapılan değişiklikleri yansıtacak şekilde genişletilmiştir. Standartlar yeniden geliştirilmiş ve Uluslararası Mayın Faaliyet Standartları (IMAS) adını almıştır.

Birleşmiş Milletler, standartların geliştirilmesi ve sürdürülmesi dâhil olmak üzere, mayın faaliyet programlarının etkili biçimde uygulanması ve teşvik edilmesinden genel olarak sorumludur. Bu bağlamda UNMAS, Birleşmiş Milletler bünyesinde, IMAS'ın geliştirilmesi ve sürdürülmesinden sorumlu olan ofistir. IMAS, Cenevre Uluslararası İnsani İnsani maksatlı mayın faaliyet Merkezi'nin desteğiyle hazırlanmıştır.

IMAS'ı hazırlama, gözden geçirme ve revize etme çalışmaları; uluslararası kuruluşlar, devlet kurumları ve vakıf ve derneklerin desteğiyle, teknik komiteler tarafından yürütülmektedir. Her standardın en son versiyonu, teknik komite çalışmaları hakkında bilgiler ile birlikte, <http://www.mineactionstandards.org/> sitesinde bulunmaktadır. Gelişen mayın faaliyet normları ve uygulamalarını yansıtmak ve uluslararası düzenlemeler ve gereklerde meydana gelen değişiklikleri dâhil etmek amacıyla, IMAS asgari olarak üç yılda bir gözden geçirilmektedir.

1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 342'nci maddesi kapsamında Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde ve görevlendirilmesi halinde yurt dışında gerçekleştirilmesi planlanan insani maksatlı mayın ve/veya patlamamış mühimmat temizliğine yönelik faaliyetler ile Millî Mayın Faaliyet Standartlarını hazırlamak/güncel bulundurmaktan Milli Mayın Faaliyet Merkezi (MAFAM) D.Bşk.lığı sorumludur.

Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan uluslararası standartlar ışığında Milli Mayın Faaliyet Standartları (MMFS) oluşturulmuştur.

Giriş

Milli Mayın Faaliyet Standartları (MMFS) 04.10, MMFS standartları serisinde kullanılan tüm terim, tanım ve kısaltmaların eksiksiz bir sözlüğünü sunmaktadır. İki veya daha fazla alternatif tanım yaygın biçimde kullanılıyorsa, her ikisi de bu sözlükte verilmiştir.

Sözlük sıralamasında İngilizce harf sıralaması kullanılmıştır.

Mayın Faaliyet Terim, Tanım ve Kısaltmaları Sözlüğü

1. Kapsam

Bu sözlük, mayın faaliyetinde kullanılan terimler, tanımlar ve kısaltmaların özetini vermektedir. İki veya daha fazla alternatif tanım yaygın biçimde kullanılıyorsa, her ikisi de bu sözlükte verilmiştir.

2. Referanslar

Aşağıdaki dokümanlar, bu metinde atıf yoluyla bu standardın bir parçası haline gelen hükümler içermektedir. Ancak, standardın bu bölümüne dayalı olan anlaşmaların tarafları, aşağıda belirtilen dokümanların en son versiyonlarını uygulama imkânlarını araştırmaya teşvik edilmektedir. Tarihsiz referanslar için, atıf yapılan dokümanın en son baskısı geçerlidir. ISO ve IEC üyeleri, hâlihazırda yürürlükte olan ISO ve EN kütüklerini muhafaza etmektedir:

✓	IATG 01.40, Glossary of terms, abbreviations and definitions	IATG 01.40, Terimler, Tanımlar ve Kısaltmalar Sözlüğü
✓	ISO 3166, Codes for the representation of names of countries	ISO 3166, Ülke Kodları
✓	ISO 9000:2000, Quality management systems Fundamentals and vocabulary	ISO 9000:2000, Kalite Yönetim Sistemi - Temel Kavramlar ve Terimler
✓	ISO 14000:2004, Environmental management systems-Requirements with guidance for use	ISO 14000:2004, Çevre Yönetim Sistemi - Gereklere ve Kullanım Kılavuzu
✓	ISO 10241, International terminology standards - Preparation and layout	ISO 10241, Uluslararası Terminoloji Standartları-Hazırlama ve Düzen
✓	ISO Guide 51, Safety aspects Guidelines for their inclusion in standards	ISO Kılavuz 51, Güvenlikle İlgili Konular-Standartlara Dâhil Edilmeleri için Talimatlar
✓	ISO/IEC Guide 2, Standardization and related activities - General vocabulary	ISO/IEC Kılavuz 2, Standardizasyon ve İlgili Faaliyetler – Genel Sözlük
✓	ISO/IEC Directives Part 2, Methodology for the development of International Standards	ISO/IEC Direktifleri Bölüm 2, Uluslararası Standartları Geliştirme Metodolojisi
✓	ISO/IEC Directives Part 3, Rules for the structure and drafting of International Standards	ISO/IEC Direktifleri Bölüm 3, Uluslararası Standartların Yapısı ve Yazımı için Kurallar
✓	ISO Standards Handbook, Quantities and units	ISO Standartlar Elkitabı, Miktarlar ve Birimler
✓	OHSAS 18001:1999, Occupational health and safety management systems - Specifications	OHSAS 18001:1999, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Spesifikasyonlar
✓	OHSAS 18002:2000, Occupational health and safety management systems - Guidelines for the implementation of OHSAS 18001	OHSAS 18002:2000, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi OHSAS 18001 Uygulama Rehberi

✓	ILO R164 - Occupational safety and health recommendation 1981	ILO R164- İş Sağlığı ve Güvenliği Tavsiyesi 1981
✓	ILO C155 - Occupational safety and health convention 1981	ILO C155- İş Sağlığı ve Güvenliği Sözleşmesi 1981
✓	AAP-6, NATO glossary of terms and definitions	AAP-6, NATO Terimler ve Tanımlar Sözlüğü
✓	AOP 38 Specialist glossary of terms and definitions on ammunition safety	AOP 38, Mühimmat Güvenliği Terimler ve Tanımlar Uzman Sözlüğü
✓	Anti-personnel Mine Ban Convention (APMBC)	Anti-Personel Mayın Yasağı Sözleşmesi (APMYS) (Ottava Sözleşmesi)
✓	Convention on Certain Conventional Weapons (CCW), amended protocol II and protocol V	Belirli Anlaşmaya Dayalı Silahlar Sözleşmesi (BKSS), Değişik II. Protokol ve V. Protokol
✓	Convention of Cluster Munitions (CCM)	Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesi (KSS)
✓	United Nations - Gender guidelines for mine action programmes	Birleşmiş Milletler-Mayın Faaliyet Programları için Toplumsal Cinsiyet Rehberi

3. Mayın faaliyet terim, tanım ve kısaltmaları sözlüğü

Sözlük sıralamasında İngilizce harf sıralaması kullanılmıştır. *Tablo satırında*; İngilizce metin -eng, Türkçe metin -tr olarak belirtilmiştir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
[A] 1	eng	<i>Abandoned Cluster Munitions</i>	Cluster munitions or explosive sub-munitions that have not been used and that have been left behind or dumped, and that are no longer under the control of the party that left them behind or dumped them. They may or may not have been prepared for use. [CCM]
	tr	<i>Terk Edilmiş Kargo Mühimmat</i>	Kullanılmamış, geride bırakılmış, artık bunları geride bırakan veya atan tarafın kontrolünde olmayan kargo mühimmattır. Kullanım amaçlı olarak hazırlanmış veya hazırlanmamış olabilir.
2	eng	<i>Abandoned Explosive Ordnance (AXO)</i>	Explosive ordnance that has not been used during an armed conflict, that has been left behind or dumped by a party to an armed conflict, and which is no longer under control of the party that left it behind or dumped it. Abandoned explosive ordnance may or may not have been primed, fuzed, armed or otherwise prepared for use. [CCW protocol V]
	tr	<i>Terk Edilmiş Mühimmat (TEM)</i>	Silahlı çatışma esnasında kullanılmamış, silahlı çatışmanın taraflarından biri tarafından geride bırakılmış, atılmış ve artık bunları geride bırakan veya atan tarafın kontrolünde olmayan patlayıcı maddedir. Terk edilmiş mühimmatın patlayıcı dizini çalışmış, tapası takılmış, kurulmuş veya sair şekilde kullanım için hazırlanmış olabileceği gibi, belirtilen durumlarda olmayabilir.
3	eng	<i>Acceptance</i>	The formal acknowledgement by the sponsor , or the sponsor's nominated representative that the equipment meets the stated requirements and is suitable for use in mine action programmes. An acceptance may be given with outstanding caveats.
	tr	<i>Kabul</i>	Sponsor kurum veya temsilcisi tarafından, teçhizatın belirtilen gerekleri karşıladığı ve mayın faaliyet programlarında kullanılmaya uygun olduğunun resmi olarak kabulüdür. Kabul, sürüncemede kalan konular hakkında şerh konularak da verilebilir.
4	eng	<i>Access Lane</i>	A marked passage leading through a hazardous area that has been cleared to provide safe movement to a required point or area.
	tr	<i>Ulaşım Şeridi</i>	İhtiyaç duyulan nokta veya alana doğru güvenli gidiş sağlanması amacıyla, tehlikeli alana doğru giden temizlenmiş ve işaretlenmiş geçiş yoludur.
5	eng	<i>Accident</i>	An undesired event which results in harm . Note: Modified from definition in OHSAS 18001:1999 .
	tr	<i>Kaza</i>	Zararla neticelenen istenmeyen bir olaydır. Not: OHSAS 18001:1999 'daki tanımdan değiştirilerek benimsenmiştir.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
6	eng	The procedure by which a mine action organization is formally recognised as competent and able to plan, manage and operationally conduct mine action activities safely, effectively and efficiently. Note: For most mine action programmes, the NMAA will be the body which provides accreditation. International organisations such as the United Nations or regional bodies may also introduce accreditation schemes. Note: ISO 9000 usage is that an ‘Accreditation’ body accredits the ‘Certification or Registration’ bodies that award ISO 9000 certificates to organisations. The usage in IMAS is completely different to this, and is based on the main definition above, which is well understood in the mine action community.
	tr	Mayın faaliyet kuruluşunun, mayın faaliyetlerini güvenli, etkili, verimli biçimde planlama, yönetme, yürütmeye yetkin ve yetenekli olduğunun resmi olarak tanındığı usuldür. Not: Çoğu mayın faaliyet programı için, MMFO akreditasyon sağlayan kuruluş olacaktır. Birleşmiş Milletler veya bölgesel kuruluşlar gibi uluslararası kuruluşlar da akreditasyon programları başlatabilecektir. Not: ISO 9000 kullanımı, “Akreditasyon” kuruluşunun, kuruluşlara ISO 9000 belgesi veren “Belgelendirme veya Tescil” kuruluşlarını akredite etmesidir. MMFS kapsamındaki kullanımı bundan tamamıyla farklı olup mayın faaliyet grubunca iyi bilindiği gibi yukarıdaki ana tanıma dayanmaktadır.
7	eng	An organisation, normally an element of the NMAA, responsible for the management and implementation of the national accreditation system.
	tr	Ulusal akreditasyon sisteminin yönetilmesi ve uygulanmasından sorumlu olan ve genel itibarıyla MMFO’nun teşkilatında yer alan bir birimdir.
8	eng	Adverse Impact Harmful effect imposed on the environment.
	tr	Yan Etki Çevreye verilen zararlı etkiler.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
9	eng	<i>Advocacy</i>	In the context of mine action, the term refers to.... public support, recommendation or positive publicity with the aim of removing, or at least reducing, the risk from, and the impact of, mines and ERW .
	tr	<i>Mayın Karşıtı Faaliyetler</i>	Mayın faaliyeti bağlamında bu terim; mayın ve Harp Kalıntısı Patlayıcı (HKP) risklerini ve etkilerini ortadan kaldırmak, en azından azaltmak amacıyla kamuoyu desteği, tavsiyeler veya olumlu tanıtım demektir.
10	eng	<i>Agreement</i>	An alternative term for a contract. An agreement includes all the crucial elements of a contract.
			Note: Definition when used in a legal sense.
	tr	<i>Anlaşma</i>	Sözleşme için alternatif terimdir. Anlaşma, bir sözleşmenin tüm kritik unsurlarını içerir.
			Not: Bu tanım, hukuki anlamda kullanıldığında geçerlidir.
11	eng	<i>All Reasonable Effort</i>	Describes what is considered a minimum acceptable level of effort to identify and document contaminated areas or to remove the presence or suspicion of explosive ordnance. All reasonable effort has been applied when the commitment of additional resources is considered to be unreasonable in relation to the results expected.
	tr	<i>Tüm Makul Çaba</i>	Kirlenmiş alanların tanımlanması ve belgelenmesi ya da Patlayıcı Madde (PM) mevcudiyetinin teyit edildiği/şüphesinin bulunduğu bölgelerdeki patlayıcı maddenin etkisiz hale getirilmesi, şüphenin giderilmesi için gereken, asgari kabul edilebilir. Çaba düzeyini tanımlar. İlave kaynakların tahsis edilmesinin, beklenen sonuçlar bakımından makul görülmeyeceği noktaya gelindiğinde, tüm makul çabalar uygulanmış olur.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
12	eng	Amended Protocol II (APII) to the Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May Be Deemed to be Excessively Injurious or to have Indiscriminate Effects (CCW).
		Note: It prohibits the use of all undetectable antipersonnel mines and regulates the use of wider categories of mines, booby-traps and other devices. For the purposes of the IMAS, Article 5 lays down requirements for the marking and monitoring of mined areas. Article 9 provides for the recording and use of information on minefields and mined areas. The Technical Annex provides guidelines on, inter alia, the recording of information and international signs for minefields and mined areas.
	tr	Aşırı Derecede Yaralayan ve Ayırım Gözetmeyen Etkileri Bulunan Belirli Anlaşmaya dayalı Silahların Kullanımının Yasaklanması veya Sınırlandırılması Sözleşmesi'nin (BKSS) Tadil edilmiş II. Protokol'üdür. [CCW]
		Not: Bu Protokol, tüm tespit edilemez anti-personel mayınların kullanılmasını yasaklamaktadır. Daha geniş yelpazede mayın, bubi tuzağı ve diğer düzeneklerin kullanılmasını düzenlemektedir. MMFS amaçları doğrultusunda, Protokol'ün 5. Maddesi, mayınlı alanları işaretleme ve izleme gereklerini belirlemektedir. Madde 9 ise; mayın tarlaları, mayınlı alanların kaydı ve bilgilerin kullanılmasını düzenlemektedir. Protokol'ün Teknik Eki, diğer şeylerin yanı sıra, mayın tarlaları, mayınlı alanlar için bilgilerin kaydedilmesi ve uluslararası işaretler konusunda rehberlik sağlamaktadır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
13	eng	<i>Anti-Handling Device</i>	A device intended to protect a mine and which is part of, linked to, attached or placed under the mine and which activates when an attempt is made to tamper with or otherwise intentionally disturb the mine. [APMBC]
	tr	<i>Harekete Hassas Mekanizma</i>	Mayının bir parçası olan, mayına bağlanmış, altına yerleştirilmiş, mayın kurcalandığında veya sair şekilde kasıtlı olarak dokunulduğunda mayını harekete geçiren ve mayını koruma amaçlı düzendir. [APMYS]
14	eng	<i>Anti -Personnel Mine Ban Convention (APMBC)</i> <i>Ottawa Convention</i> <i>Mine Ban Treaty (APMBC)</i>	Note: Provides for a complete ban on the use, stockpiling, production and transfer of antipersonnel mines (APMs) and on their destruction. For the purposes of IMAS documents, Article 5 of the APMBC lays down requirements for the destruction of APMs in mined areas. Article 6 details transparency measures required under the Treaty including information on the location of mined or suspected mined areas and measures taken to warn the local population.
	tr	<i>Anti-Personel Mayın Yasağı Sözleşmesi (APMYS)</i> <i>Ottawa Sözleşmesi</i> <i>Mayın Yasağı Sözleşmesi (APMYS)</i>	Not: Bu Sözleşme, anti-personel (AP) mayınların, kullanımının, depolanmasının, üretiminin, devredilmesinin, yasaklanmasını ve bunların imhasını öngörmektedir. MMFS amaçları doğrultusunda, APMYS'nin 5. Maddesi, mayınlı alanlardaki AP'leri imha gereklerini ortaya koymaktadır. Madde 6 ise, mayınlı alanlar veya şüpheli mayınlı alanların yerleri ve yerel halkı uyarmak için alınan önlemler hakkında bilgiler dâhil olmak üzere, Antlaşma kapsamında zorunlu olan şeffaflık önlemlerinin ayrıntılarını belirlemektedir.
15	eng	<i>Anti-Personnel Mine (APM)</i>	A mine designed to be exploded by the presence, proximity or contact of a person and that will incapacitate, injure or kill one or more persons. [APMBC] APM include improvised explosive devices that fit the above definition.
	tr	<i>Anti-Personel (AP)Mayın</i>	Bir insanın mevcudiyeti, yakınlığı veya teması ile patlamak üzere tasarlanmış ve bir veya daha fazla kişiyi etkisiz hale getirecek, yaralayacak veya öldürecek olan mayındır. APM, yukarıdaki tanıma uyan el yapımı bombaları da kapsar.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
16	eng	Anti-Tank / Anti-Vehicle Mine (ATM/AVM)	A mine designed to be exploded by the presence, proximity or contact of a vehicle.
			Note: Mines designed to be detonated by the presence, proximity or contact of a vehicle as opposed to a person that are equipped with antihandling devices, are not considered APM as a result of being so equipped.
			Note: ATM/AVM include improvised explosive devices that fit the above definition.
	tr	Anti Tank / Anti Araç Mayını (AT)	Bir aracın varlığı, yakınlığı veya teması ile patlatılmak üzere tasarlanmış olan mayındır.
			Not: Kullanım önleyici cihazlarla donatılmış bir kişinin aksine bir aracın varlığı, yakınlığı veya teması ile patlatılmak üzere tasarlanan mayınlar, bu şekilde donatılmaları nedeniyle AP olarak kabul edilemezler.
			Not: AT mayını yukarıdaki tanıma uyan EYP'yi de kapsar.
17	eng	Applied Research	Research focused at clearly defined problems and market opportunities.
			Note: Its principal purpose is to establish the feasibility of applying technology to solve a clearly defined problem, within defined parameters such as cost, time and risk .
	tr	Uygulamalı Araştırma	Açıkça tanımlanmış sorunlara ve pazar fırsatlarına odaklanan araştırmadır.
			Not: Bu tür araştırmanın temel amacı, maliyet, zaman ve risk gibi tanımlanmış parametreler kapsamında açıkça tanımlanmış sorunu çözmek üzere teknolojiyi uygulamanın olurluğunu (fizibilitesini) saptamaktır.
18	eng	Armed	The state of a mine or explosive ordnance when all elements of the fuzing train are in line and capable of initiation/firing by applied energy.
	tr	Kurulu	Bir mayın veya mühimmatın, ateşleme zincirindeki tüm unsurlarının yerli yerinde olduğu ve uygulanacak enerji ile başlayacak/ateşlenecek olduğu hazır durumdur.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
19	eng	Audit	An assessment of the adequacy of management controls to ensure the economical and efficient use of resources; the safeguarding of assets. The reliability of financial and other information; the compliance with regulations, rules and established policies. The effectiveness of risk management; and the adequacy of organisational structures, systems and processes.
	tr	Denetim	Kaynakların etkili ve ekonomik kullanımı; varlıkların korunmasına yönelik yönetim kontrollerinin yeterlilik değerlendirmesidir. Mali ve diğer bilgilerin güvenilirliği ile düzenlemeler, kurallar ve mevcut politikalara uyumluluk değerlendirilir. Risk yönetiminin etkililiği ve kurumsal yapı, sistem ve süreçlerin yeterliliği değerlendirilir.
[B] 20	eng	Battlefield	Refers to an area in which ERW including UXO and AXO have been found. This may include former battle areas, defensive positions and sites where air delivered or artillery munitions have been left, fired or dropped.
	tr	Muharebe Sahası	PAM ve TEM dâhil olmak üzere HKP'nin bulunmuş olduğu alan demektir. Muharebe sahası, havadan atılan veya topçuya ait mühimmatın bırakıldığı, ateşlendiği veya havadan atıldığı eski muharebe sahalarını, savunma mevzilerini ve sahaları kapsar.
21	eng	Battle Area Clearance (BAC)	The systematic and controlled clearance of hazardous areas where the hazards are known not to include mines .
	tr	Muharebe Sahası Temizliği	Risklerin mayınlardan kaynaklanmayacağı bilinen tehlikeli alanların sistematik ve kontrollü bir şekilde temizlenmesidir.
22	eng	Benchmark	In the context of humanitarian demining , the term refers to... A fixed point of reference used to locate a marked and recorded hazard or hazardous area . It should normally be located a short distance outside the hazardous area.
			Note: A benchmark may not be necessary if the reference point is sufficiently close to the perimeter of the hazardous area .
	tr	Röper noktası	İnsani mayın temizleme bağlamında, bu terim, işaretlenmiş ve kayıt altına alınmış bir risk veya riskli alanın yerini belirlemek için kullanılan sabit bir referans noktası demektir. Röper noktası genel itibarıyla, tehlikeli alanın dışında ve bu alana yakın bir mesafede bulunmalıdır. Not: Referans noktası, riskli alanın çevresine yeterince yakın ise bir röper noktası gerekli olmayabilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
23	eng	Bomb Live Unit (BLU)	Part of the nomenclature of a type of submunition e.g. BLU 26 or BLU 97.
	tr	Kargo Mühimmat (KM)	Bir bombacık tipi adlandırması; örneğin BLU 26 veya BLU 97.
24	eng	Booby trap	An explosive or non-explosive device, or other material, deliberately placed to cause casualties when an apparently harmless object is disturbed or a normally safe act is performed. [AAP-6]
	tr	Bubi tuzağı	Görünüşte zararsız bir nesne ellendiğinde, normalde güvenli bir işlem yapıldığında, zayiata yol açmak amacıyla bilerek yerleştirilmiş patlayıcı veya patlayıcı olmayan düzenektir. [AAP-6]
25	eng	Boundary lane	A cleared lane around the perimeter of a hazardous area.
	tr	Sınır şeridi	Tehlikeli alanın sınırlarının etrafındaki temizlenmiş şerittir.
26	eng	Box	A squared area that is developed for the purpose of being searched by MDDs.
			Note: A box normally measures 10m x 10m, but other sizes may be preferred.
	tr	Kutu	Mayın Arama Köpekleri (MAKÖ) tarafından arama yapılması amacıyla hazırlanmış kare şeklindeki alandır.
			Not: Bir kutu normal olarak 10m x 10m ölçülerinde olmakla birlikte başka boyutlar da tercih edilebilir.
27	eng	Briefing area	In the context of humanitarian demining ... a clearly identifiable control point intended to be the first point of entry to a demining worksite .
			Note: The briefing area contains a plan of the minefield and its current level of clearance, at a scale large enough for briefing purposes, showing the location of control points (car park, first aid point. Explosive storage areas, the areas where mine clearance work is progressing and distances), and where safety equipment is issued to visitors .

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
27	tr	Brifing alanı	İnsani mayın temizleme bağlamında, mayın temizleme sahasının girişindeki ilk nokta olan, açık şekilde tanımlanabilen kontrol noktasıdır. Not: Brifing alanında, ziyaretçileri bilgilendirmek amacıyla kontrol noktalarının yerlerini (araç park yeri, ilk yardım noktası, patlayıcı depolama alanları, mayın temizlik işinin yapıldığı alanlar ve uzaklıkları), güvenlik teçhizatının nerede dağıtılacağını, mayınlı alanı ve temizliğin mevcut seviyesini gösteren bir plan bulunur.
28	eng	Burning site	An area authorised for the destruction of munitions and explosives by burning.
	tr	Yakma sahası	Mühimmat ve patlayıcıların maddelerin yakılarak imha edilmesine izin verilen alandır.
[C] 29	eng	Cancelled Area/Land	A defined area concluded not to contain evidence of mine/ERW contamination following the nontechnical survey of a SHA/CHA.
	tr	İptal Edilmiş Alan	Bir ŞTA (Şüpheli Tehlikeli Alan)/TETA(Teyid Edilmiş Tehlikeli Alan)'nın teknik olmayan keşfini müteakip mayın/HKP kirlenmesi kanıt içermediği sonucuna ulaşılan tanımlı alandır.
30	eng	Competence / Competency	Combination of knowledge, skills and attitudes necessary to perform a task
	tr	Yeterlik / Yeterlilik	Bir görevin icrası maksadıyla gerekli olan bilgi, beceri ve tutumların bileşkesidir.
31	eng	CCM (The 2008 Convention On Cluster Munitions)	the CCM prohibits all use, stockpiling, production and transfer of Cluster Munitions. Separate articles in the Convention concern assistance to victims, clearance of contaminated areas and destruction of stockpiles.
	tr	KMS (2008) Tarihli Kargo Mühimmat Sözleşmesi)	KMS, kargo mühimmatın her türlü kullanımı, depolanması, üretimi ve devrini yasaklamaktadır. Sözleşme'nin çeşitli maddeleri, mağdurlara yardım, kirlenmiş alanların temizlenmesi ve stokların imhasını düzenlemektedir.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
32	eng	CCW The 1980 Convention on Conventional Weapons The 1980 Convention on Conventional Weapons Note: The 1980 Convention on Prohibitions and Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May Be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects as amended on 21 December 2001. It has five parts, or "protocols." Only two of them are related to mine action. Amended Protocol II deals with landmines, booby-traps and other devices, and Protocol V deals with the problem of explosive remnants of war (ERW) .
	tr	BKSS (Belirli Anlaşmaya Dayalı silahlar Sözleşmesi) 1980 Konvansiyonel Silahlar Sözleşmesi (KSS). Not: 21 Aralık 2001 tarihinde değişiklik, 1980 tarihli Aşırı Derecede Yaralayan ve Ayırım Gözetmeyen Etkileri Bulunan Belirli Anlaşmaya dayalı Silahların Kullanımının Yasaklanması veya Sınırlandırılması Sözleşmesidir. Beş bölümü veya diğer ifadeyle, “protokolü” vardır. Bunların yalnız ikisi ikisi mayın faaliyetine ilişkindir. Değişik II. Protokol, kara mayınları, bubi tuzakları ve diğer düzenekleri, V. Protokol ise Harp Kalıntısı Patlayıcı (HKP) ilgili sorunları ele almaktadır.
33	eng	CEN (Committee European Normalisation) CEN is the European Committee for Standardisation. Note: The mission of CEN is to promote voluntary technical harmonisation in Europe in conjunction with worldwide bodies and its European partners. European standards referred to as EN (Europe Normalisation) form a collection which ensures its own continuity for the benefit of users.
	tr	CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi) CEN, Avrupa Standardizasyon Komitesi’dir. Not: CEN’in görevi, dünya genelinde kurumlar ve Avrupalı ortaklarıyla birlikte, Avrupa’da gönüllü teknik uyumlaştırmayı desteklemektir. Avrupa standartları (Avrupa Normu “EN” olarak bilinir), kullanıcıların yararı için kendi sürekliliğini sağlayan bir külliyat teşkil eder.
34	eng	CWA (CEN Workshop Agreement) An agreement developed by a CEN Workshop, which reflects the consensus of identified individuals and organizations responsible for its contents.
	tr	CÇK (CEN Çalıştay Kararı) Bir CEN Çalıştay tarafından geliştirilen, içeriğinden sorumlu tanımlanmış bireyler ve kuruluşların uzlaşmasını yansıtan bir anlaşmadır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
35	eng	Certification Committee	A committee appointed by UNMAS to regularly review compliance of the impact component of the GMAA process with the UN certification guidelines based on the reports of the UN quality assurance monitor from the field. Note: Acceptance of the findings of the impact component of the GMAA of a specific country by the international community is dependent on its certification by the UN certification committee.
	tr	Sertifikasyon Komitesi	Genel Mayın Faaliyet Değerlendirmesi (GMFD) sürecinin etki bileşeninin BM belgelendirme rehberine uygunluğunu, BM kalite güvence gözlemcisinin sahadan gönderdiği raporlara dayanarak düzenli olarak gözden geçirmek üzere UNMAS tarafından atanmış komitedir. Not: Bir ülkeye ilişkin GMFD'nin etki bileşeni bulgularının uluslararası toplum tarafından kabulü, BM belgelendirme komitesi tarafından belgelendirilmesine bağlıdır.
36	eng	Climate	Condition of the atmosphere at a particular location and usually defined as the average weather.
	tr	İklim	Belirli bir bölgedeki atmosferik koşullar olup genel itibarıyla ortalama hava durumu olarak ifade edilir
37	eng	Climate Action	Efforts to reduce or prevent greenhouse gas emissions and strengthen resilience and adaptive capacity to climate-induced impacts
	tr	İklim Eylemi	Sera gazı emisyonlarının azaltılmasına veya önlenmesine yönelik ve iklimden kaynaklanan etkilere karşı dayanıklılık ve uyum kapasitelerini güçlendirme çabaları.
38	eng	Climate Change	Long-term shifts in temperatures and weather pattern
	tr	İklim Değişikliği	Hava koşullarında ve sıcaklıklardaki uzun vadeli değişiklikler.
39	eng	Climate Change Adaptation	Process of adjusting to current or expected effects of climate change, and making changes to live with its impacts.
	tr	İklim Değişikliğine Uyum	İklim değişikliğinin mevcut veya beklenen etkilerine uyum sağlama ve etkileri altında yaşamak üzere değişiklikler yapma süreci.
40	eng	Climate Change Mitigation	Efforts to reduce or prevent emission of greenhouse gases responsible for causing global warming and climate change.
	tr	İklim Değişikliğinin Azaltılması	Küresel ısınma ve iklim değişikliğine yol açan sera gazlarının azaltılmasına veya salınımlarına yönelik çabalar.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
41	eng	<i>Climate Impact</i>	Impact due to climate change on lives, livelihoods, health and well-being, economic, social and cultural assets and investments, infrastructure, services provision, ecosystems and species.
	tr	<i>İklim Etkisi</i>	İklim değişikliğinin, yaşamlara, geçim kaynaklarına, sağlık ve refaha, iktisadi, sosyal ve kültürel varlıklara, yatırımlara, altyapıya, tedarik hizmetlerine, ekosisteme ve türlere olan etkileri.
42	eng	<i>Climate-Related Incident</i>	Extreme weather events which impact operations or adversely affect the local community.
	tr	<i>İklimle İlişkili Olay</i>	Yerel toplum veya harekâtlar üzerinde yan etkileri olan ağır hava koşulları.
43	eng	<i>Climate Resilience</i>	Capacity to cope with a climate event or trend in ways that essential function, identity and structure is maintained.
	tr	<i>İklim Dayanıklılığı</i>	Temel işlev, kimlik ve yapının korunmasına yönelik olarak bir iklim olayı veya eğilimiyle başa çıkma imkân ve kabiliyeti.
44	eng	<i>Climate Risk</i>	Potential for climate change to create adverse consequences for human or ecological systems
	tr	<i>İklim Riski</i>	İklim değişikliğinin insan veya ekolojik sistemler üzerinde olumsuz etkiler yaratma olasılığı.
45	eng	<i>Clearance</i>	In the context of mine action, the term refers to tasks or actions to ensure the removal and/or the destruction of all mine and ERW hazards from a specified area to a specified depth.
	tr	<i>Temizlik</i>	Mayın faaliyeti bağlamında bu terim, belirlenmiş bir arazide, belirlenmiş bir derinlikteki tüm mayın ve HKP tehlikelerinin kaldırılması için yapılan işlemlerdir.
46	eng	<i>Cleared Area</i> <i>Cleared Land (m²)</i>	A defined area cleared through the removal and/or destruction of all specified mine and ERW hazards to a specified depth.
	tr	<i>Temizlenmiş Alan</i> <i>Temizlenmiş Arazi (m²)</i>	Belirlenmiş bir derinlikteki tüm mayın ve HKP tehlikelerinin kaldırılması veya imha edilmesi yoluyla temizlenmiş tanımlı bir alandır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
47	eng	Cleared Lane Safety Lane	The generic term for any lane, other than a boundary lane, cleared by a survey or clearance team to the international standard for cleared land. This may include access lanes outside the hazardous area or cross/verification lanes inside a hazardous area.
	tr	Temizlenmiş Şerit Emniyet Şeridi	Bir keşif veya temizlik timi tarafından, temizlenmiş arazi için uluslararası standartlara uygun biçimde temizlenmiş olan, sınır şeridi haricindeki her şerit için kullanılan genel terimdir. Tehlikeli alan dışında kalan ulaşım şeritlerini veya tehlikeli alan içinde kalan çapraz doğrulama şeritlerini de içerebilir.
48	eng	Cluster Bomb Unit (CBU)	An expendable aircraft store composed of a dispenser and sub-munitions. [AAP-6] A bomb containing and dispensing sub-munitions which may be mines (anti-personnel or anti-tank), penetration (runway cratering) bomblets, fragmentation bomblets etc.
	tr	Kargo Mühimmat (KM) Taşıyıcı Haznesi	Bir kargo birimi ve bombacıktan oluşan, sarfedilebilir uçak yüküdür. Mayın (anti-personel veya anti-tank), delici (pistte çukur açan) bombacık, parça tesirli bombacık vb. tali mühimmatı havi ve dağıtan bomba.
49	eng	Cluster Munition	Note: The following definition of cluster munition is, as defined in the CCM, from a technical point of view cluster munitions are included in the overall definition of ERW . Cluster munition refers to a conventional munition that is designed to disperse or release explosive submunitions each weighing less than 20 kilograms, and includes those explosive submunitions. (CCM) It does not include the following: a. Munition or submunition designed to dispense flares, smoke, pyrotechnics or chaff; or a munition designed exclusively for an air defence role; b. A munition or submunition designed to produce electrical or electronic effects; c. A munition that in order to avoid indiscriminate area effects and the risks posed by unexploded submunitions, has all of the following characteristics: 1. Each munition contains fewer than 10 explosive submunitions; 2. Each explosive submunition weighs more than four kilograms; 3. Each explosive submunition is designed to detect and engage a single target object; 4. Each explosive submunition is equipped with an electronic self-destruction mechanism; Each explosive submunition is equipped with an electronic self-deactivating feature.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
49	tr	Kargo Mühimmat Not: Kargo mühimmatın aşağıdaki tanımı, Kargo Mühimmat Sözleşmesi'nde (KMS) tanımlandığı şekilde, teknik bakış açısından, kargo mühimmat, HKP'nin genel tanımına dâhildir. Kargo mühimmat, her biri 20 kilogramdan daha az ağırlıkta olan bombacığı dağıtmak, bırakmak üzere tasarlanmış ve anılan bombacıkları içinde bulunduran mühimmat demektir. (KMS) Aşağıdakileri içermez: a. İşaret fişekleri, duman, aydınlatıcı maddeler, aldatıcı gereçleri dağıtmak üzere tasarlanmış mühimmatı, bombacık veya münhasıran hava savunma görevi için tasarlanmış mühimmatı, b. Elektrik, elektronik etki yaratmak üzere tasarlanmış mühimmat veya bombacık, c. Ayrım gözetmeyen alan etkilerinden ve patlamamış bombacıkların yaratacağı risklerden kaçınmak amacıyla, aşağıdaki özelliklerin tümünü içeren mühimmat: 1. Her mühimmat birimi, 10'dan az bombacık içermektedir. 2. Her bombacık birimi, dört kilogramdan daha az ağırlıktadır. 3. Her bombacık birimi, tek bir hedef nesneyi tespit etmek ve ona yönelmek üzere tasarlanmıştır. 4. Her bombacık birimi, elektronik kendini imha mekanizması ile donatılmıştır. 5. Her bombacık birimi, elektronik kendini devre dışı bırakma özelliği ile donatılmıştır.
50	eng	Cluster Munition Contaminated Area An area known, or suspected, to contain cluster munition remnants. (CCM)
	tr	Kargo Mühimmatla Kirlenmiş Alan Kargo mühimmat kalıntıları içerdiği bilinen veya şüphelenilen alandır. (KMS)

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
51	eng	Collaboration	In the context of mine action equipment procurement, the term refers to...an activity which applies solely to the procurement of common equipment by two or more organisations.
	tr	İş birliği	Mayın faaliyeti teçhizat tedariki bağlamında bu terim, münhasıran, iki veya daha fazla kuruluş tarafından ortak teçhizatın tedarikine ilişkin faaliyet demektir.
52	eng	Command	A type of switch that is initiated by the user in order to control the moment of initiation.
	tr	Kumanda	Anını kontrol etmek amacıyla kullanıcı tarafından başlatılan bir tür anahtar.
53	eng	Commercial Off The Shelf (COTS)	In the context of mine action equipment procurement , the term refers to....an equipment that is available direct from the manufacturer and requires no further development prior to introduction into service apart from minor modifications.
	tr	Hazır Ticari Ürün (HTÜ)	Mayın faaliyeti teçhizat tedariki bağlamında bu terim, üreticiden doğrudan temin edilebilen ve küçük modifikasyonlar dışında, hizmete alma öncesinde ilave geliştirme gerektirmeyen teçhizat demektir.
54	eng	Commonality	In the context of mine action equipment procurement , the term refers to....a state achieved when groups of individuals or organisations use common procedures and/or equipment .
	tr	Müştereklik	Mayın faaliyeti teçhizat tedariki bağlamında, bu terim, birey veya kuruluş gruplarının ortak usul ve/veya teçhizat kullanmalarıyla erişilen durum demektir.
55	eng	Community Liaison	Note: Community liaison is based on an exchange of information and involves men, women, boys and girls in the communities in the decision making process, (before, during and after demining), in order to establish priorities for mine action. In this way mine action programmes aim to be inclusive, community focused and ensure the maximum involvement of all sections of the community. This involvement includes joint planning, mplementation, monitoring and evaluation of projects.
		See Community Mine Action Liaison	Note: Community liaison also works with communities to develop specific interim safety strategies promoting individual and community behavioural change. This is designed to reduce the impact of mines/ERW on individuals and communities until such time as the hazard is removed.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
55	tr	Mayın Faaliyeti Toplum İletişimi	Mayın, patlayıcı madde mevcudiyeti ve etkisi hakkında bilgi paylaşmak, mayın faaliyet programı ile raporlama bağlantısı oluşturmak, risk azaltım stratejileri geliştirmek amacıyla mayınlardan ve/veya HKP'den etkilenen toplumdaki insanlar ile iletişim kurmaktır. Toplum iletişimi, mayın faaliyetlerinin planlanması, uygulanması, izlenmesi bakımından kritik önemde olan farklı toplum ihtiyaçları ve önceliklerinin ön planda tutulmasını amaçlar.
			Not: Toplum iletişimi, mayın faaliyet önceliklerini belirlemek amacıyla, karar sürecine (mayın temizleme öncesinde, esnasında ve sonrasında) toplumdaki kadınlar, erkekler, kız çocukları, erkek çocuklarının katılması ve onlarla bilgi paylaşılmasına dayanır. Bu şekilde, mayın faaliyet programları, katılımcı ve toplum odaklı olmayı hedefler ve toplumun tüm kesimlerinin azami katılımını sağlar. Bu katılım, projelerin ortak planlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesini içerir.
		Bkz. Topluluk Mayın Eylem Planı	Not: Toplum iletişimi aynı zamanda, bireysel ve toplumsal davranış değişikliğini destekleyen özgül ve geçici güvenlik stratejilerini geliştirmek üzere toplumla birlikte çalışır. Bunun amacı, risk ortadan kaldırılıncaya kadar, bireyler ve toplumlar üzerinde mayın/HKP'lerin etkilerini azaltmaktır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
56	eng	Compatibility	In the context of mine action equipment procurement , the term refers to.... the capability of two or more components or sub-components of equipment or material to exist or function in the same environment without mutual interference.
	tr	Uyumluluk	Mayın faaliyeti teçhizat tedariki bağlamında, bu terim, teçhizatın, malzemenin iki veya daha fazla bileşeni veya alt-bileşeninin birbirlerini engellemeksizin aynı ortamda bulunması ve çalışması yeteneğidir.
57	eng	Concept Formulation	The first stage in the procurement process, and covers the period of the emergence of the idea to the initial SON.
	tr	Konsept Oluşturma	Tedarik sürecindeki ilk aşama olup fikrin ortaya çıkışından ilk OİB'ye kadar olan dönemi kapsar.
58	eng	Confirmed Hazardous Area (CHA)	Refers to an area where the presence of explosive ordnance contamination has been confirmed on the basis of direct evidence of the presence of explosive ordnance .
	tr	Teyit Edilmiş Tehlikeli Alan (TETA)	Patlayıcı maddenin varlığının, patlayıcı madde varlığına dair doğrudan kanıtlara dayanarak doğrulandığı bir alanı ifade eder.
59	eng	Contaminated Area	In the context of mine action , the term refers to... an area known or suspected to contain mines and, or explosive ordnance .
	tr	Kirlenmiş Alan	Mayın faaliyeti bağlamında, bu terim, mayın ve içerdiği bilinen veya içerdiğinden şüphelenilen alan demektir.
60	eng	Contract	A formal legally binding agreement with specific terms between two or more entities in which there is a promise to do something in return for a valuable benefit known as a consideration.
	tr	Sözleşme	İki veya daha fazla kuruluş arasında, karşılık adı verilen değerli bir fayda karşılığında bir şey yapma vaadini içeren, belirli koşulları olan ve hukuki bağlayıcılığı olan resmi anlaşmadır.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
61	eng	Contractor Any organisation (governmental, non-government or commercial entity) contracted to undertake a mine action activity. The organisation liable under contract responsible for the conduct of the overall contract is referred to as the 'prime contractor'. Other organisations or parties the prime contractor engages to undertake components of the larger contract are referred to as 'sub-contractors'. Subcontractors are responsible to the prime contractor and not to the principal.
	tr	Yüklenici Mayın faaliyetini yürütmesi amacıyla sözleşme imzalanan her türlü kuruluştur (hükümet, hükümet dışı veya ticari kuruluş). Genel sözleşmenin ifasından sorumlu kuruluş "ana yüklenici" olarak anılır. Sözleşmenin bileşenlerini ifa etmek üzere ana yüklenici tarafından tutulan diğer kuruluş veya taraflar "alt-yükleniciler" olarak anılır. Altyükleniciler, işverene değil, ana yükleniciye karşı sorumludur.
62	eng	Control Area or Point All points or areas used to control the movements of visitors and staff on a demining worksite .
	tr	Kontrol Alanı veya Noktası Mayın temizleme sahasında ziyaretçiler ile personelin hareketlerini kontrol etmek amacıyla kullanılan nokta veya alandır.
63	eng	Cost-Effectiveness An assessment of the balance between a system's performance and its whole life costs.
	tr	Maliyet-Etkinlik Bir sistemin performansı ile tüm ömür maliyeti arasındaki dengenin değerlendirilmesidir.
64	eng	Cost-Plus Contract A contract in which the contractor is reimbursed all costs incurred in undertaking a specific scope of work and is paid an additional lump sum or fixed percentage of the reimbursable costs.
	tr	Maliyet Artı Kâr Sözleşmesi Yükleniciye, üstlendiği belirli bir iş kapsamını yerine getirirken ortaya çıkan tüm masraflarının geri ödendiği ve geri ödenebilir maliyetlerin ek bir toplu ödeme veya sabit bir yüzdesinin ödendiği sözleşmedir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
65	eng	Counter IED	C-IED is a government process specifically designed to reduce or eliminate the threat posed by improvised explosive devices. It is generally framed around three pillars of activity: attacking the network; defeating the device; preparing the force. Whilst prepare the force and defeat the device may relate to humanitarian mine action, attack the network does not as this would compromise the neutrality of the Humanitarian Mine Action community. As such, C-IED cannot be considered Mine Action.
	tr	EYP ile Mücadele	EYP ile Mücadele, El Yapımı Patlayıcı bombaların oluşturduğu tehditdi azaltmak veya tamamen bertaraf etmek maksadıyla özel olarak tasarlanmış bir hükümet usulüdür. Genel itibarıyla üç ana faaliyet unsurundan oluşur: ağa saldırmak; bombayı etkisiz hale getirmek; kuvvet hazırlama. Kuvvet hazırlama ve bombayı etkisiz hale getirme her ne kadar İnsani Mayın Faaliyeti ile ilgili olsalar da ağa saldırmak, İnsani Mayın Faaliyetinin icracılarının tarafsızlığını ihlal edeceği için bu kapsamda değerlendirilemez.
66	eng	Critical NonConformity	The failure of a 1.0 m ² unit of land during inspection to meet the stated clearance requirements. IMAS identifies two types of critical non-conformities a. The discovery of a Explosive Ordnance, b. Other critical non conformities as defined by NMAA.
	tr	Kritik Uyumsuzluk	Denetleme esnasında, 1,0m ² büyüklüğünde arazi biriminin belirtilen temizlik gereklerine karşılayamaması durumudur. MMFS, iki tipte kritik uygunsuzluk tanımlamaktadır: a. Patlayıcı maddenin bulunması, b. MMFO tarafından tanımlanan diğer kritik uygunsuzluklar.
[D] 67	eng	Decontamination	A process of removing undesired contamination from test items, tools and accessories that are used when preparing a field test. (Definition for ADS [Animal Detection Systems] use only).
	tr	Test Ögelerinde Temizlik	Saha testi hazırlarken kullanılan test maddeleri, araçları ve teçhizatlarından istenmeyen kirlenmenin giderilmesi işlemidir. Hayvanla Tespit Sistemi (HTS) kullanımı için tanımlıdır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
68	eng	Deflagration	A technical term describing subsonic combustion that usually propagates through thermal conductivity [(Hot burning material heats the next layer of cold material and ignites it (AOP 38))].
	tr	Hızlı Yanma	Genellikle ısı iletkenlik yoluyla yayılan ses-altı yanmayı tanımlayan teknik bir terimdir. [(Sıcak yanan madde, bir sonraki soğuk madde katmanını ısıtır ve tutuşturur. (AOP 38)]
69	eng	Demilitarisation	The act of removing or otherwise nullifying the military potential of a munition. Demilitarization is a necessary step for military items prior to their release into a non-military setting (AOP 38).The process that renders munitions unfit for their originally intended purpose.
	tr	Askeri Maksat Dışı Hale Getirme	Bir mühimmatın askeri kullanım potansiyelini ortadan kaldırma veya sair şekilde etkisizleştirme işlemidir. Demilitarizasyon, askeri malzemelerin, askeri olmayan ortama devrinden önce gerçekleştirilmesi zorunlu bir adımdır. (AOP 38). Mühimmatın asıl amaçlarına uygun olmayan hale getirilme sürecidir.
70	eng	Deminer	A man or woman qualified and employed to undertake demining activities on a demining worksite
	tr	Mayın Temizleyici	Mayın temizleme sahasında, mayın temizleme faaliyetlerini icra etmek için gerekli niteliklere sahip kadın ve erkektir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
71	eng	Demining	Activities which lead to the removal of Explosive Ordnance hazards , including technical survey , mapping, clearance , marking , post-clearance documentation, community mine action liaison and the handover of cleared land . Demining may be carried out by different types of organisations, such as NGOs, commercial companies, national mine action teams or military units. Demining may be emergency-based or developmental.
		Humanitarian Demining	Note: in IMAS standards and guides, explosive ordnance clearance is considered to be just one part of the demining process.
			Note: In IMAS standards and guides, demining is considered to be one component of mine action.
			Note: In IMAS standards and guides, the terms demining and humanitarian demining are interchangeable.
	tr	Mayın Temizleme	Teknik keşif, haritalama, temizleme, işaretleme, temizleme sonrası dokümantasyon, mayın faaliyetinde yerel halk ile iletişim, temizlenmiş arazinin devir-teslimi dâhil olmak üzere, PM tehlikelerinin bertaraf edilmesiyle sonuçlanan faaliyetlerdir. Mayın temizleme; STK'lar, ticari şirketler, ulusal mayın faaliyet timleri veya askeri birlikler gibi farklı kuruluşlar tarafından yapılabilir. Mayın temizleme acil durumlara dayalı veya geliştirmeye yönelik olabilir.
		İnsani Maksatlı Mayın Temizleme	Not: MMFS standartları ve kılavuzlarında, PM temizliği, mayın temizleme sürecinin yalnız bir parçası sayılmaktadır.
			Not: MMFS standartları ve kılavuzlarında, mayın temizleme, mayın faaliyetinin bir bileşeni olarak değerlendirilmektedir.
			Not: MMFS standartları ve kılavuzlarında, mayın temizleme ve insani maksatlı temizleme terimleri birbirlerinin yerine kullanılmaktadır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
72	eng	<i>Demining Accident</i>	An accident at a demining workplace involving a Explosive Ordnance, mine and/or ERW hazard (cf. mine accident).
	tr	<i>Mayın Temizleme Kazası</i>	Mayın temizleme faaliyetleri icra edilirken PM, mayın ve/veya HKP nin kontrol dışı infilak etmesiyle sonuçlanan bir kazadır. (“Mayın Kazası” ile kıyaslayınız.)
73	eng	<i>Demining Accident Response Plan</i>	A documented plan developed for each demining workplace which details the procedures to be applied to move victims from a demining accident site to an appropriate treatment or surgical care facility.
	tr	<i>Mayın Temizleme Kazası Müdahale Planı</i>	Kazazedeleri, mayın temizleme kazasının meydana geldiği sahadan uygun bir tıbbi veya cerrahi hizmet alacakları bir tesise taşıma işleminde uygulanacak usullerin ayrıntılarını içeren bir plandır.
74	eng	<i>Demining Machine</i>	In the context of mine action, the term refers to... A unit of mechanical equipment used in demining operations.
	tr	<i>Mekaniki Mayın Temizleme Teçhizatı</i>	Mayın faaliyeti bağlamında bu terim, mayın temizleme operasyonlarında kullanılan mekanik teçhizat takımı demektir.
75	eng	<i>Demining Incident</i>	An incident at a involving a mine or Explosive Ordnance hazard (c.f. mine incident).
	tr	<i>Mayın Temizleme Olayı</i>	Mayın temizleme sahasında mayın veya PM tehlikesini içeren bir olaydır. (“Mayın Olayı” ile kıyaslayınız.)
76	eng	<i>Demining Organisation</i>	Refers to any organisation (government, NGO, military or commercial entity) responsible for implementing demining projects or tasks. The demining organisation may be a prime contractor, subcontractor, consultant or agent.
	tr	<i>Mayın Temizleme Kuruluşu</i>	Mayın temizleme projeleri veya görevlerini uygulamaktan sorumlu her türlü kuruluş demektir. (devlet, STK, askeri veya ticari kuruluş). Mayın temizleme kuruluşu ana yüklenici, alt-yüklenici, danışman veya bunların temsilcisi olabilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
77	eng	Demining Sub-Unit	An element of a demining organisation , however named, which is operationally accredited to conduct one or more prescribed demining activities, such as technical surveys , manual clearance , EOD or the use of MDD teams.
	tr	Mayın Temizleme Alt-Birimi	Teknik keşif, elle temizleme, PMİ veya MAKÖ ekiplerinin kullanımı veya öngörülen daha fazla mayın temizleme faaliyetini yürütmek maksadıyla operasyonel olarak akredite edilmiş, herhangi bir isimle adlandırılan, mayın temizleme kuruluşunun bir unsurudur.
78	eng	Demining Worker	All employees, male and female, who work at a demining worksite .
	tr	Mayın Temizleme Çalışanı	Mayın temizleme sahasında çalışan, kadın ve erkek tüm çalışanlardır.
79	eng	Demining Worksite	Any workplace where demining activities are being undertaken.
			Note: Demining worksites include workplaces where survey, clearance and EOD activities are undertaken including centralised disposal sites used for the destruction of mines and ERW identified and removed during clearance operations.
			Note: Survey, in relation to a demining worksite, includes general survey undertaken to identify mine and ERW hazards and hazardous areas.
	tr	Mayın Temizleme Sahası	Mayın temizleme faaliyetlerinin yürütüldüğü her türlü çalışma sahasıdır.
			Not: Mayın temizleme sahaları, temizlik faaliyetleri esnasında tespit edilen, kaldırılan mayın ve HKP'nin imhası için kullanılan merkezi imha sahaları dâhil olmak üzere, keşif, temizlik ve mayın imha faaliyetlerinin yürütüldüğü çalışma sahalarını kapsar.
			Alan taraması, temizleme sahasında yapılan araştırma, mayın ve HKP risklerini ve riskli alanları belirlemek maksadıyla yapılan genel taramadır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
80	eng	Demolition (DML)	Destruction of structures, facilities or material by use of fire, water, explosives , mechanical or other means. [AAP-6]
	tr	İmha	Bina, tesis veya malzemenin ateş, su, patlayıcı, mekanik vb. yöntemler kullanılarak imha edilmesidir. [AAP-6]
81	eng	Demolition Ground	An area authorised for the destruction of munitions and explosives by detonation .
	tr	İmha Sahası	Mühimmat ve patlayıcıların patlatılarak imha edilmelerine izin verilen sahadır.
82	eng	Destroy in Situ Destruction in Situ Blow in Situ	The destruction of any item of ordnance by explosives without moving the item from where it was found, normally by detonating an explosive charge alongside.
	tr	Yerinde İmha Yerinde Patlatma	Herhangi bir mühimmat maddesinin bulunduğu yerden kımıldatılmaksızın, normal olarak yanına konulan patlayıcı maddenin patlatılmasıyla imha edilmesi yöntemidir.
83	eng	Destruction	The process of final conversion of munitions and explosives into an inert state whereby they can no longer function as designed.
	tr	Tahrip	Mühimmatın ve patlayıcıların, tasarlanma maksatlarını yerine getiremeyecekleri ve nihai olarak etkisiz hale getirilmesi işlemidir.
84	eng	Destruction Organisation	Refers to any organisation (government, military or commercial entity) responsible for implementing stockpile destruction projects or tasks. The destruction organisation may be a prime contractor, subcontractor, consultant or agent.
	tr	İmha Kuruluşu	Stok imha projeleri veya görevlerini uygulamakla yükümlü her türlü kuruluş anlamında kullanılmaktadır (devlet, askeri veya ticari kuruluş). İmha kuruluşu ana yüklenici, alt-yüklenici, danışman veya bunların temsilcisi olabilir.
85	eng	Detection	In the context of humanitarian demining, the term refers to... The discovery by any means of the presence of mines or Explosive Ordnance .
	tr	Tespit	İnsani mayın temizleme bağlamında bu terim, mayın ve PM mevcudiyetinin herhangi bir yöntemle tespiti demektir.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
86	eng	A device containing a sensitive explosive intended to produce a detonation wave.
	tr	Tahrip dalgası yaratmak amacıyla kullanılan ve hassas patlayıcı içeren düzendir.
87	eng	Person killed, injured and/or impaired as a result of an accident with EO. Note 1 to entry: “direct victim” is a subgroup of “victim”.
	tr	PM ile bir kaza sonucu ölen, yaralanan ve/veya sakat kalan kişi. Girdiye not: “Doğrudan Mağdur”, “Mağdur”un alt grubudur.
88	eng	The act of making a mine or explosive ordnance safe by removing the fuze or igniter. The procedure normally removes one or more links from the firing chain.
	tr	Bir mayını veya mühimmatın tapasını veya ateşleyicisini sökerek güvenli hale getirme işlemidir. Bu usul normal olarak ateşleme zincirinden bir veya daha fazla bağlantının sökülmesini kapsar.
89	eng	A container or device which is used to carry and release submunitions.
	tr	Tali mühimmatı taşımak ve bırakmak için kullanılan muhafaz kabı veya düzendir.
90	eng	An area authorised for the destruction of munitions and explosives by detonation and/or burning.
	tr	Mühimmat ve patlayıcıların, patlatma veya yakma yöntemi ile imha edilmelerine izin verilmiş sahadır.
91	eng	A residual product of TNT manufacture, and a breakdown product of TNT decay. It is normally present in varying amounts in any explosive device containing TNT. The vapour pressure of DNT is much higher than that of TNT, and under some conditions it may be easier to detect DNT than TNT.
	tr	TNT maddesinin bir artık ürünü ve TNT bozunmasının bir ayrışmış ürünüdür. DNT genel itibarıyla, TNT içeren her türlü patlayıcı maddede farklı oranlarda bulunur. DNT’nin buhar basıncı TNT’ninkinden çok daha yüksektir. Bazı koşullarda, DNT’yi tespit etmek TNT’yi tespit etmekten daha kolay olabilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
92	eng	Drill Munition	An inert replica of a munition specifically manufactured for drill, display or instructional purposes.
	tr	Eğitim Mühimmatı	Bir mühimmatın, eğitim, sergileme veya öğretim amaçlarıyla özel olarak üretilen tesirsiz kopyasıdır.
93	eng	Durability	The ability of an item or material to continue to perform its required function under stated conditions as time progresses. Durability is a function of reliability with time.
			Note: Durability involves resistance to degradation, corrosion, cracking, de-lamination, thermal shock, wear and the effects of foreign object damage
	tr	Dayanıklılık Dayanıklılık	Bir madde veya malzemenin, zaman ilerledikçe, belirtilen koşullar altında istenilen işlevini sürdürme yeteneğidir. Dayanıklılık, zaman ile güvenilirliğin bir fonksiyonudur.
			Not: Dayanıklılık; bozunma, paslanma, çatlama, kaplama yitimi, ısıl şok, yıpranma ve yabancı madde hasarının etkilerine karşı olan direnci kapsar.
[E] 94	eng	Efficiency	In the context of mine action evaluation, the term refers to... A measure of how economically resources/inputs (funds, expertise, time, etc.) are converted to results (outputs and outcomes).
	tr	Verimlilik	Mayın faaliyeti değerlendirmesi bağlamında bu terim, kaynakların/girdilerin (para, uzmanlık, zaman vb.) sonuçlara (çıktılar ve sonuçlar) hangi derecede ekonomik olarak dönüştürüldüğünün ölçüsüdür.
95	eng	Effectiveness	In the context of mine action evaluation, the term refers to... the extent to which the intervention's objectives were achieved, or are expected to be achieved, taking into account their relative importance.
	tr	Etkililik	Mayın faaliyeti değerlendirmesi bağlamında bu terim, hedeflerin nispi önemi dikkate alınarak, müdahale hedeflerinin ne ölçüde gerçekleştirildiği veya gerçekleştirilmesinin beklendiği anlamına gelir.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
96	eng	Ensemble The group of protective clothing designed to be worn as a protective measure.
	tr	Giyisi takımı Koruyucu önlem olarak giyilmek üzere tasarlanmış koruyucu giysi takımıdır.
97	eng	Environment Surroundings in which an organisation operates, including air, water, land, natural resources, flora, fauna, humans, and their interrelation. [ISO 14001:2004 (E)]
	tr	Çevre Bir kuruluşun faaliyetlerini sürdürdüğü hava, su, arazi, doğal kaynaklar, bitki örtüsü, hayvan ve insanların birbiriyle olan ilişkilerini de kapsayan, ortamdır. [ISO 14001:2004 (E)]
98	eng	Environmental Aspects Element of an organisation's activities or products or services that can interact with the environment . [ISO 14001:2004 (E)]
	tr	Çevresel Hususlar Bir kuruluşun, çevre ile etkileşimde bulunabilen faaliyet, ürün veya hizmetleridir. [ISO 14001:2004 (E)]
99	eng	Environmental Baseline Environmental characteristics of an area before activities or project work takes place
	tr	Çevresel Dayanak Bir bölgenin planlanan faaliyetler öncesinde veya esnasındaki çevresel özellikleri.
100	eng	Environmental Factors Factors relating to the environment and that influence the transportation of odour from the mine , the detection of the target odour or the ability of people and dogs to work safely and effectively. (i.e. Wind, rain, temperature, humidity, altitude, sun and vegetation). (Definition for ADS use only).
	tr	Çevresel Faktörler / Etmenler Çevreye ilişkin olan ve mayından kokunun taşınmasını, hedef kokunun tespitini veya insanların ve köpeklerin güvenli ve etkili biçimde etkin çalışma yeteneğini etkileyen etmenlerdir (ör. rüzgâr, yağmur, sıcaklık, nem, irtifa, güneş ve bitki örtüsü). (Bu tanım, yalnız MAKÖ kullanımı içindir).
101	eng	Environmental Impact Any change to the environment , whether adverse or beneficial, wholly or partly resulting from an organisation's environmental aspects . [ISO 14001:2004 (E)]
	tr	Çevresel Etki Tamamen veya kısmen de olsa bir kuruluşun çevresel etkilerinden kaynaklanan, olumlu veya olumsuz, her hangi bir çevresel değişiklik. [ISO 14001:2004 (E)]

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
102	eng	Environmental Impact Assessment (EIA) In the context of mine action , the term refers to... The process of identifying, predicting, evaluating and mitigating the biophysical, social, and other relevant environmental effects of mine action activities prior to decisions being taken and commitments made.
	tr	Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Mayın faaliyeti bağlamında bu terim, kararların verilmesi ve taahhütlerin yerine getirilmesinden önce, mayın faaliyetinin biyofiziksel, sosyal ve diğer ilgili çevresel etkilerinin belirlenmesi, öngörülmesi, değerlendirilmesi ve azaltılması sürecidir.
103	eng	Environmental Incident Unplanned event which results in adverse impact to the environment, such as damage to sensitive natural habitats or wildlife, inappropriate waste management, fires, spill or pollution events and nuisance complaints
	tr	Çevresel Olay Hassas doğal yaşam alanlarına veya yaban hayatına zarar verme, uygun olmayan atık yönetimi, yangın, sızıntı veya kirlilik olay ve şikâyetleri gibi çevreye olumsuz etkileri olan planlanmamış olaylar.
104	eng	Environmental Management Policies and procedures in place to address the adverse or positive effects of products, activities or services on the environment
	tr	Çevre Yönetimi Ürün, faaliyet veya hizmetlerin çevre üzerindeki olumlu veya olumsuz etkilerini ele almak üzere uygulanan politişka ve usuller.
105	eng	Environmental Management System (EMS) Part of an organisation's management system used to develop and implement its environmental policy and manage its environmental aspects. [ISO 14001:2004 (E)]
	tr	Çevre Yönetim Sistemi (ÇYS) Bir kuruluşun çevre politikasını geliştirmek, uygulamak ve çevresel koşullarını yönetmek amacıyla kullanılan yönetim sisteminin bir parçasıdır. [ISO 14001:2004 (E)]
106	eng	Environmental Mitigation Measure Action taken before, during and/or after mine action operations to lower adverse environmental impact
	tr	Çevresel Azaltma Tedbiri Mayın temizleme faaliyetleri öncesinde, esnasında ve/veya sonrasında oluşabilecek çevresel etkiyi azaltmak üzere yapılan faaliyetler.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
107	eng	Environmental Policy	Overall intentions and direction of an organisation related to its environmental performance as formally expressed by top management. [ISO 14001:2004 (E)]
	tr	Çevre Politikası	Bir kuruluşun üst yönetimi tarafından resmen ifade edildiği şekilde, kuruluşun çevre performansına ilişkin genel amaç ve talimatlarıdır. [ISO 14001:2004 (E)]
108	eng	Environmental Receptor	Something that could be adversely affected by the impact or effect of an activity or climate-related event, for example, a person, living organism, ecosystem, property (including buildings, crops, and livestock), or water
	tr	Çevresel Alıcı	Bir faaliyetin veya iklimle ilgili bir olayın etkisinden veya sonucundan olumsuz yönde etkilenebilecek kişi, canlı organizma, ekosistem, mülk (bina, ekin ve hayvanlar dâhil) veya su.
109	eng	Environmental Risk	A combination of the likelihood or probability for an event to occur and the magnitude of the potential consequence (or severity) of the event occurring and harm to people or the environment.
	tr	Çevresel Risk	Bir olayın gerçekleşme olasılığı veya ihtimali ile olayın meydana gelmesinin olası sonucunun (veya ciddiyetinin), büyüklüğünün insan ve çevreye verebileceği zarar(lar)ın bileşimi.
110	eng	Equipment	A physical, mechanical, electrical and/or electronic system which is used to enhance human activities, procedures and practices.
	tr	Teçhizat	İnsan faaliyetlerini, usüllerini ve uygulamalarını geliştirmek amacıyla kullanılan fiziksel, mekanik, elektriksel veya elektronik sistemdir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
111	eng	Evaluation	In the context of equipment test and evaluation , the term refers to... the analysis of a result or a series of results to establish the quantitative and qualitative effectiveness and worth of software, a component, equipment or system, within the environment in which it will operate.
			An assessment, as systematic and objective as possible, of an on-going or completed project, programme or policy, its design, implementation and results. The aim is to determine the relevance and fulfilment of objectives, developmental efficiency, effectiveness, impact and sustainability . An evaluation should provide information that is credible and useful, enabling the incorporation of lessons learned into the decision-making process of both recipients and donors. [DAC:1991]
			In the context of programmes, the term refers to.... a process that attempts to determine as systematically and objectively as possible the merit or value of an intervention.
			Note: Definition from Principles for Evaluation of Development Assistance, Organisation for Economic Cooperation and Development, DAC, 1991.
			Note: The word ‘objectively’ indicates the need to achieve a balanced analysis, recognising bias and reconciling perspectives of different stakeholders (all those interested in, and affected by programmes, including both male and female beneficiaries as primary stakeholders) through use of different sources and methods.
			Note: Evaluation is considered to be a strategic exercise.
			Note: Definition when used in relation to programmes. (UNICEF Policy and Programming Manual)

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
111	tr	Değerlendirme	Teçhizat testi ve değerlendirme bağlamında bu terim, yazılım, teçhizat veya sistemin, çalıştığı çevrede nicel ve nitel etkinliğini, değerini belirlemek üzere sonuçların veya sonuçlar dizisinin analiz edilmesidir.
			Devam eden veya tamamlanmış bir projenin, programın veya politikanın, tasarımının, uygulanmasının ve sonuçlarının mümkün olduğunca sistematik ve nesnel olarak değerlendirilmesidir. Değerlendirmenin amacı, hedeflerin uygunluğunu ve gerçekleştirilmesini, gelişimsel verimliliğini, etkililiğini, etki ve sürdürülebilirliğini belirlemektir. Değerlendirme, çıkarılan derslerin, hem alıcıların hem de vericilerin (donörlerin) karar alma süreçlerine dâhil edilmesini gerçekleştirilen güvenilir ve faydalı bilgiler sağlamalıdır. [DAC:1991]
			Not: Tanım, Kalkınma Yardımlarını Değerlendirme İlkeleri’nden alınmıştır. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), DAC, 1991.
			Programlar bağlamında bu terim, bir müdahalenin fayda veya değerini mümkün olduğunca sistematik ve nesnel olarak belirlemeye yönelik süreçtir.
			Not: “Nesnel olarak” ifadesi, farklı kaynak ve yöntemleri kullanmak suretiyle farklı paydaşların (asli paydaşlar olarak erkek ve kadın yararlanıcılar da dâhil olmak üzere, programlarla ilgisi olan ve programlardan etkilenen herkes) önyargılarını kabul ederek bakış açılarını uzlaştıran dengeli bir analiz gerçekleştirme ihtiyacını belirtir.
			Not: Değerlendirmenin, stratejik bir tatbikat olduğu kabul edilir.
			Not: Bu tanım, programlara ilişkin olarak kullanıldığında geçerlidir (UNICEF Politika ve Programlama Kılavuzu).

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
112	eng	Excavation	Procedures employed in the process of demining whereby ground is removed to detect or confirm the presence of sub-surface Explosive Ordnance .
	tr	Kazı	Mayın temizleme sürecinde, toprak yüzeyinin altındaki PM'nin mevcudiyetinin tespit veya teyit edilmesi amacıyla toprak yüzeyinin kaldırılmasında kullanılan usüllerdir.
113	eng	Explosive Materials	Components or ancillary items used by demining organisations which contain some explosives , or behave in an explosive manner, such as detonators and primers .
	tr	Patlayıcı Malzemeler	Mayın temizleme kuruluşları tarafından kullanılan, bazı patlayıcılar içeren veya patlayıcı gibi davranan, fûnye ve kapsül gibi bileşenlerdir.
114	eng	Explosive Ordnance (EO)	Interpreted as encompassing mine action's response to following munitions: a. Mines, b. Cluster Munitions, c. Unexploded Ordnance, d. Abandoned Ordnance, e. Booby traps, f. Other devices (as defined by CCW APII), g. Improvised Explosive Devices.
			Note: Improvised Explosive Devices (IEDs) meeting the definition of mines , booby-traps or other devices fall under the scope of mine action, when their clearance is undertaken for humanitarian purposes and in areas where active hostilities have ceased.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
114	tr	<i>Patlayıcı Madde (PM)</i> Mayın faaliyetlerinin aşağıdaki mühimmatlara karşı verdiği tepki olarak yorumlamıştır: a. Mayın, b. Demet Mühimmatları, c. Patlamamış Mühimmat, d. Terk Edilmiş Mühimmat, e. Bubi Tuzakları, f. Diğer düzenekler (CCW APII'de tanımlandığı gibi) g. El Yapımı Patlayıcılar (EYP)'dir. Not: Mayın, bubi tuzakları veya diğer düzeneklerin tanımına uyan EYP'ler, insani amaçlarla ve fiili düşmanlıkların sona erdiği bölgelerde temizlendiklerinde mayın faaliyetleri kapsamına girmektedir.
115	eng	<i>Explosive Ordnance (EO) Boundary Marker</i> <i>EO Boundary Marker</i> Object, other than EO signs, used to identify the perimeter of a suspected hazardous area or confirmed hazardous areas.
	tr	<i>Patlayıcı Madde Alan İşareti</i> Risk şüphesi bulunan bir alanın veya riskli olduğu tespit edilmiş bir alanın çevresini tanımlamak maksadıyla PM işaretleri dışındaki herhangi bir nesne.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
116	eng	The detection, identification, evaluation, render safe, recovery and disposal of EO. EOD may be undertaken: a. as a routine part of mine clearance operations, upon discovery of EO: b. to dispose of ERW discovered outside hazardous areas, (this may be a single item of ERW, or a larger number inside a specific area) or c. to dispose of EO which has become hazardous by deterioration, damage or attempted destruction.
	tr	PM tespiti, teşhisi, değerlendirilmesi, emniyetli hale getirilmesi, geri kazanımı ve imhasıdır. PMİ aşağıdaki amaçlarla yapılabilir: a. PM tespit edildiğinde, Mayın temizlik faaliyetlerinin rutin bir parçası olarak, b. Riskli alanlar dışında bulunan HKP'yi imha etmek için (bu, bir tek HKP veya belirli bir alan içinde çok sayıda olabilir), c. Bozunma, hasar veya imha girişimi nedeniyle tehlikeli hale gelen mühimmatı imha etmek üzere.
117	eng	Explosive Ordnance Marking EO Marking Emplacement of a measure or combination of measures, including EO signs, EO boundary markers and physical barriers, to indicate the location of a spot hazard or the boundary of a suspected or confirmed hazardous area to provide a clear warning of EO danger to civilians.
	tr	PM PM İşaretleme Sivil halk için PM riskine dair net bir uyarı sağlamak maksadıyla bir tehlike noktasının yerini veya şüpheli veya tespit edilmiş risk alanın sınırlarını belirlemek üzere yerleştirilen PM işaretleri, PM sınırı işaretleri ve fiziki engeller de dâhil olmak üzere bir önlem veya bir önlemler dizinin yerleştirilmesi.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
118	eng	<i>Explosive Ordinance Risk Education (EORE)</i>	Refers to activities which seek to reduce the risk of injury from EO by raising awareness of women, girls, boys and men in accordance with their different vulnerabilities, roles and needs, and promoting behavioural change. Core activities include public information dissemination, education and training.
	tr	<i>Patlayıcı Madde Risk Eğitimi (PMRE)</i>	Farklı kırılganlıklara sahip kadın ve erkekler ile kız ve erkek çocuklarını rollerine ve ihtiyaçlarına göre bilinçlendirerek ve davranış değişikliğini teşvik etmek suretiyle PM'den kaynaklanabilecek yaralanma riskini azaltmayı amaçlayan faaliyetleri ifade eder. Temel faaliyetler arasında kamuya açık bilgi yayımlama, öğretim ve eğitim yer almaktadır.
119	eng	<i>Explosive Ordinance Risk Education Operator EORE Operator</i>	Refers to any organisation, including governmental, non-governmental, civil society organisations (e.g., women's organisations, youth organisations, red cross and red crescent societies etc.), commercial entities and military personnel (including peacekeeping forces), or practitioner, which is responsible for implementing EORE projects or tasks. The EORE operator may be a prime contractor, subcontractor, consultant or agent.
	tr	<i>Patlayıcı Madde Risk Eğitimi Eğitmeni PMRE Eğitmeni</i>	Hükümet, sivil toplum kuruluşları (ör., kadın örgütleri, gençlik örgütleri, Kızıllaç, Kızılay dernekleri vb.), ticari kuruluşlar ile askeri personel (barış koruma kuvvetleri dahil) de dahil olmak üzere herhangi bir kuruluşu ifade eder. PMRE Eğitmeni bir ana yüklenici, altyüklenici, danışman veya bunların temsilcisi olabilir.
120	eng	<i>Explosive Ordinance Risk Education Team EORE Team</i>	Refers to an element of an organisation, however named, that conducts one or more prescribed EORE activities such as an EORE needs assessment, public information project, a school-based education project or a community mine action liaison project evaluation.
	tr	<i>Patlayıcı Madde Risk Eğitim Timi PMRE Timi</i>	PMRE ihtiyaç değerlendirmesi, kamuoyunun bilgilendirilmesi projesi, okula dayalı eğitim veya toplumsal mayın faaliyeti irtibat projesi gibi bir veya birden fazla öngörülen PMRE faaliyetini yürüten kuruluşun bir unsurunu ifade eder.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
121	eng	Explosive Ordnance Sign EO Sign Visual notice giving information in a written and/or symbolic form which is designed to provide warning to the public of the presence of suspected or confirmed hazardous area or spot EO hazard.
	tr	PM İşareti Şüpheli veya tespit edilmiş riskli alan veya noktadaki PM riski hakkında halkı uyarmak amacıyla tasarlanmış, yazılı ve/veya sembolik olarak bilgi veren görsel öğedir.
122	eng	Explosive Remnants of War (ERW) Unexploded Ordnance (UXO) and Abandoned Explosive Ordnance (AXO). (CCW protocol V).
	tr	Harp Kalıntısı Patlayıcı (HKP) Patlamamış Mühimmat (PAM) ve Terk Edilmiş Mühimmat (TEM). (BKSS V. Protokol).
123	eng	Explosives A substance or mixture of substances which, under external influences, is capable of rapidly releasing energy in the form of gases and heat.
	tr	Patlayıcılar Patlayıcı Maddeler Dış etkiler altında, enerjiyi gaz ve ısı biçiminde hızla tahliye etme kapasitesi olan madde veya maddeler karışımıdır.
124	eng	Explosive Submunition A conventional munition that in order to perform its task is dispersed or released by a cluster munition and is designed to function by detonating an explosive charge prior to, on or after impact. (CCM)
	tr	Patlayıcı Tali Mühimmat Görevini yapması amacıyla bir kargo mühimmatla atılan, bırakılan ve çarpma öncesinde, çarpma esnasında veya çarpma sonrasında imla hakkını patlatmak suretiyle işlev görecektir şekilde tasarlanmış konvansiyonel mühimmattır.
[F] 125	eng	Failed Cluster Munition A cluster munition that has been fired, dropped, launched, projected or otherwise delivered and which should have dispersed or released its explosive submunitions but failed to do so. [CCM]
	tr	Patlamamış Kargo Mühimmat Ateşlenmiş, havadan atılmış, fırlatılmış, sevk edilmiş veya sair şekilde atılmış, bombacıkları dağıtmış veya bırakmış olması gerekirken, bu işlevini gerçekleştirememiş kargo mühimmattır. (KMS)

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
126	eng	Failure	An event in which any system, equipment , components or sub-components does not perform as previously specified.
	tr	Arıza	Herhangi bir sistem, teçhizat, bileşen veya altbileşenlerin önceden belirlendiği biçimde çalışmaması halidir.
127	eng	Feasibility Study (FS)	A study to establish the feasibility of the Statement of Tasks and Outputs (STO) in terms of technology, costs and time.
	tr	Olurluk / Fizibilite Çalışması	Teknoloji, maliyet ve zaman açısından Görevler ve Sonuçlar Beyanı'nın olurluğunu (fizibilitesini) ortaya koymak amacıyla yapılan çalışmadır.
128	eng	Field Editor	An individual whose main responsibility is to ensure accuracy, consistency, readability and clarity of the information gathered by enumerators in the field. Note: The field editor must work closely with the survey teams in order to ensure that the review process is done shortly after the survey has been completed and while the teams are in the same general vicinity as the community being reviewed.
	tr	Saha Editörü	Ana sorumluluğu, sahadaki sayım görevlileri tarafından toplanan bilginin doğruluğunu, tutarlılığını, okunabilirliğini ve anlaşılabilirliğini sağlamakla görevli olan bireydir. Not: Saha editörü, değerlendirme sürecinin, keşif tamamlandıktan kısa bir süre sonra, timlerin incelenmekte olan bölge sakinleri ile aynı genel çevrede bulunduğu bir zaman diliminde keşif timleri ile yakın işbirliği halinde çalışarak, yapılmasını sağlamalıdır.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
129	eng	<i>Fixed Price Contract</i> A contract in which a contractor is paid a fixed price to undertake a specific scope of work or to provide a specific number of assets (demining teams, ADS teams or mechanical equipment) over an agreed time-frame. The fixed price covers the whole of the works, supplies and services to be provided by the contractor.
	tr	<i>Sabit Fiyatlı Sözleşme</i> <i>Sabit Bedelli Sözleşme</i> Yükleniciye, belirli bir iş kapsamını üstlenmesi veya üzerinde mutabık kalınan zaman dilimi süresince, belirli sayıdaki varlığı (mayın temizleme timleri, HTS timleri veya mekanik teçhizat) sağlaması maksadıyla sabit bir bedelin ödendiği sözleşme. Sabit fiyat, yüklenici tarafından sağlanacak iş, malzeme ve hizmetlerin tamamını kapsar.
130	eng	<i>Force Majeure</i> A common clause in contracts which essentially frees both parties from liability or obligation when an extraordinary event or circumstance occurs that is beyond the control of the contracting parties.
	tr	<i>Mücbir Sebep</i> Sözleşmelerde, sözleşme taraflarının kontrolü dışında olağanüstü bir olay veya durum olduğunda, her iki tarafı da sorumluluk veya yükümlülüklerinden esastan ari kılan hükümdür.
131	eng	<i>Full Development (FD)</i> The procedure containing all of the engineering processes, trials and tests necessary to establish the final detailed design to enable full production to commence.
	tr	<i>Tam Geliştirme</i> Tam üretimin başlamasını sağlayacak, nihai ayrıntılı tasarımı oluşturma amacına yönelik gerekli tüm mühendislik süreç, deneme ve testlerini içeren yöntemdir.
132	eng	<i>Fuze</i> A device which initiates an explosive train.
	tr	<i>Tapa</i> İnfilak zincirini başlatan bir düzendir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
[G] 133	eng	Gender Analysis	The study of the differences in men's and women's roles as well as their different access to and control over resources. It is a tool for improving the understanding of how the differences between men and women influence their opportunities and problems and can identify the challenges to participation in development.
	tr	Toplumsal Cinsiyet Analizi	Erkek ve kadınların rollerindeki farklılıkların yanı sıra kaynaklara farklı erişim ve kaynaklar üzerindeki kontrollerinin incelenmesi. Erkek ve kadınlar arasındaki farklılıkların, fırsat ve sorunlarını nasıl etkilediğine dair bir araç olup gelişime katılımın önündeki güçlüklerin belirleyecisi olabilir.
134	eng	Gender Equality	The equal rights, responsibilities and opportunities of men and women and implies that the interests, priorities and needs of both are taken into consideration equally.
	tr	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği	Erkek ve kadınlar için eşit hak, sorumluluk ve fırsatlar demektir. Her ikisinin çıkarları, öncelikleri ve gereksinimlerinin eşit ölçüde dikkate alınması anlamını taşır.
135	eng	Gender Mainstreaming Mainstreaming a Gender Perspective	Refers to the process of assessing the different implications for women and men of any planned action, including legislation, policies or programmes, in all areas and at all levels. It is a strategy for making the concerns and experiences of both women and men an integral dimension of the design, implementation, monitoring and evaluation of policies and programmes in all political, economic and societal spheres so that women and men benefit equally and inequality is not perpetuated. [UNMAT 2005]
	tr	Toplumsal Cinsiyetin Yaygınlaştırılması Toplumsal Cinsiyete Bakışın Yaygınlaştırılması	Mevzuat, politika ve programlar da dâhil olmak üzere, her alan ve düzeyde planlanan faaliyetlerin kadın ve erkekler için farklı etkilerini değerlendirme sürecini ifade eder. Kadın ve erkeklerin eşit ilgi ve deneyimlerini, kadın ve erkeklerin eşit olarak yararlanması ve eşitsizliğin maksadıyla gerek kadınların ve gerekse erkeklerin kaygı ve deneyimlerini, tüm siyasi, ekonomik ve toplumsal alanlardapolitika ve programların tasarım tasarımı, uygulama uygulanması, izleme izlenmesi ve değerlendirilmesinin ayrılmaz bir boyutu haline getirmeye yönelik bir stratejidir. [UNMAT 2005]

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
136	eng	Gender Sensitive See Gender Equality A gender sensitive approach to mine action takes into consideration the different impact landmines have on men, women, boys and girls. The ultimate aim of gender sensitive mine action is to conduct mine action in such a way that respects and is based on gender equality.
	tr	Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bkz. Cinsiyet Eşitliği Mayın faaliyetine yönelik toplumsal cinsiyete duyarlı yaklaşım, kara mayınlarının kadınlar, erkekler, kız çocukları ve erkek çocukları üzerindeki farklı etkilerini dikkate alır. Toplumsal cinsiyete duyarlı mayın faaliyetinin nihai amacı, mayın faaliyetini toplumsal cinsiyet eşitliğine saygı gösterecek ve buna dayalı bir biçimde yürütmektir.
137	eng	General Mine Action Assessment (GMAA) The continuous process by which a comprehensive inventory can be obtained of all reported and/or suspected locations of mine or Explosive Ordnance contamination the quantities and types of explosive hazards , and information on local soil characteristics, vegetation and climate; and assessment of the scale and impact of the landmine and ERW problem on the individual, community and country.
	tr	Genel Mayın Faaliyet Değerlendirmesi (GMFD) PM kirliliğinin tespit edildiği ve/veya olduğundan şüphelenildiği tüm bölgelerin, patlayıcı risk düzeyi, tür ve bölgesel toprak özellikleri, bitki örtüsü ve iklim hakkındaki bilginin kapsamlı bir dökümünün oluşturulabileceği daimi bir süreç olup kara mayını ve HKP sorunun birey, toplum ve ülke üzerindeki ölçek ve etkisinin değerlendirilmesini kapsar.
138	eng	Generic Requirement The performance and environmental characteristics which will be common to all planned uses of the proposed equipment .
	tr	Temel İhtiyaç Önerilen teçhizatın, tüm planlı kullanımları için ortak olacak performans ve çevresel özelliklerdir.
139	eng	Georeferencing A process whereby graphic coordinates or other indirect referencing codes are added to tabular data in order to allow simple comparison, compilation and analysis of disparate datasets based on common locations.
	tr	Coğrafi Konumlandırma Ortak konumlara dayalı, farklı türden veri kümelerinin basit olarak karşılaştırılması, derlenmesi ve analizini mümkün kılmak amacıyla, grafik koordinatlar veya diğer dolaylı konumlandırma kodlarının tablo verilerine eklendiği süreçtir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
140	eng	Geographical / Geospatial Information System (GIS)	An organised collection of computer hardware, software, geographic data, and personnel designed to efficiently capture, store, update, manipulate, analyse, and display all forms of geographically referenced information. Note: GIS allows a user to graphically view multiple layers of data based on their geographic distribution and association. GIS incorporates powerful tools to analyse the relationships between various layers of information.
	tr	CBS Coğrafi / Geo-Mekânsal Bilgi Sistemi	Coğrafi olarak referanslanan her türlü bilgiyi etkin biçimde toplamak, depolamak, güncellemek, işlemek, analiz etmek ve görüntülemek amacıyla düzenlenmiş bilgisayar donanımı, yazılımı, coğrafi veri ve personeli kapsayan veri yığınıdır. Not: CBS, bir kullanıcının, coğrafi dağılım ve ilişkilerine dayalı olarak birden fazla veri katmanını grafik olarak görüntüleyebilmesini sağlar. CBS, çeşitli bilgi katmanları arasındaki ilişkileri analiz eden güçlü araçlar içerir.
141	eng	Ground Preparation	Preparing of ground in a confirmed or defined hazardous area by mechanical means by reducing or removing obstacles to clearance e.g. tripwires, vegetation, metal contamination and hard soil to make subsequent clearance operations more efficient. Ground preparation may involve the detonation, destruction or removal of landmines .
	tr	Zemin Hazırlama	Müteakip temizleme faaliyetlerinin daha verimli olmasını sağlamak amacıyla, tetikleyici mekanizma telleri, bitki örtüsü, metal kirliliği, sert toprak yapısı gibi temizleme faaliyetinin önündeki engelleri azaltmak veya ortadan kaldırmak suretiyle, teyit edilmiş veya belirlenmiş bir tehlikeli alanda zeminin hazırlanmasıdır. Zemin hazırlama, kara mayınlarının patlatılması, imhası veya kaldırılmasını kapsayabilir.
142	eng	Group Interview	The conduct of a formal interview with a group of key informants , both men and women, in an impacted community on what to survey within that community.
	tr	Grup Mülakatı	Etkilenen bir toplulukta, önemli bilgi sahibi erkek ve kadınlardan oluşan gruplar ile toplumda neyin araştırılması gerektiğine ilişkin resmi görüşmelerin yapılmasıdır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
[H] 143	eng	Handover	The process by which the beneficiary (for example, the NMAA on behalf of the local community or land user). Receives and accepts land which was previously suspected of containing an explosive hazard but which has subsequently had this suspicion removed, or reduced to a tolerable level, either through nontechnical survey , technical survey or clearance .
	tr	Devir – Teslim	Önceden patlayıcı madde tehlikesi içerdiğinden şüphelenilen arazinin, teknik veya teknik olmayan keşif, ya da temizleme yoluyla tespit edilmiş mayınlardan temizlenmesi veya patlama tehlikesinin kabul edilebilir düzeye indirilmesinin ardından, yararlanıcının (örneğin, yerel halk ya da arazi kullanıcısı adına MMFO'nun) araziyi kabul ve teslim alması sürecidir.
144	eng	Handover Certificate	Documentation used to record the handover of land which was previously suspected of containing an explosive hazard but which has subsequently had this suspicion removed or reduced to a tolerable level.
	tr	Devir - Teslim Sertifikası	Önceden patlayıcı madde tehlikesi içerdiğinden şüphelenilen, yapılan çalışmalarla tehlikenin tamamen kaldırıldığı ya da kabul edilebilir düzeye indirildiği arazinin devir teslimini kayıt altına almak amacıyla kullanılan belge.
145	eng	Hardware	Equipment with physical size and mass; as opposed to software .
	tr	Donanım	Yazılımın karşıtı olarak, fiziki büyüklüğü ve kütlesi olan teçhizattır.
146	eng	Harm	Physical injury or damage to the health of people, or damage to property or the environment.
	tr	Zarar	Fiziki yaralanma veya insanların sağlığına, mülke veya çevreye verilen zarardır.
147	eng	Harmful Event	Occurrence in which a hazardous situation results in harm.
	tr	Zararlı Olay	Tehlikeli bir durumun zararlı sonuçlandığı olaydır.
148	eng	Hazard	Potential source of harm.
	tr	Tehlike	Potansiyel zarar kaynağıdır.
149	eng	Hazard / Hazardous Area	A generic term for an area perceived to have mines and, or ERW .
	tr	Tehlikeli Alan	Mayın veya HKP içerdiği düşünülen alan için kullanılan genel terimdir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
150	eng	Hazard Marker	Object(s), other than EO signs, used to identify the limits of a mine and ERW hazard area . Hazard markers shall conform to the specification established by the NMAA .
	tr	Tehlike Belirteci	Mayın ve HKP tehlike alanının sınırlarının tanınmasında kullanılan, PM işaretlerinden farklı olan nesne(ler)dir. Tehlike belirteci, MMFO tarafından belirlenen özelliklere uyacaktır.
151	eng	Hazardous Situation	Circumstance in which people, property or the environment are exposed to one or more hazards. [ISO Guide 51:1999(E)]
	tr	Tehlikeli Durum	İnsan, mülk, çevrenin bir veya daha fazla tehlikeye maruz kaldığı durumdur. [ISO Guide 51:1999 (E)]
152	eng	Health	In relation to work, the term refers to... not merely the absence of disease or infirmity, it also includes the physical and mental elements affecting health, which are directly related to safety and hygiene at work. [ILO C 155]
	tr	Sağlık	Faaliyete ilişkin olarak, sadece hastalık veya sakatlığın olmayışını değil, aynı zamanda işyerinde güvenlik ve hijyenle doğrudan ilişkili olarak sağlığı etkileyen fiziki ve ruhsal unsurları da içerir. [ILO C 155]
153	eng	High Risk Area	An identifiable area that is typically mined in a Confirmed Hazardous Area , or an area that is described by a non-technical survey as being more likely to be mined, or contain ERW than others.
	tr	Yüksek Riskli Alan	Genel itibarıyla, Teyit Edilmiş Tehlikeli Alan içinde mayınlı olduğu tespit edilmiş bir alan veya teknik olmayan keşif sonucunda, diğer alanlardan daha fazla mayın veya HKP bulundurması daha muhtemel olan alandır.
154	eng	Home Made Explosive	A combination of commercially available ingredients combined to create an explosive substance.
	tr	Ev Yapımı Patlayıcı	Ticari olarak temin edilebilir maddelerin bileşimi ile yapılan patlayıcı maddedir.
155	eng	Human Remains	Fleshed or unfleshed, partially or fully skeletonized body or part of a body of deceased people.
	tr	İnsan Kalıntıları	Etli veya etsiz, kısmen veya tamamıyla iskeletleşmiş beden veya ölmüş kişilerin vücutlarının bir parçası.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
156	eng	Humanitarian Demining <i>See Demining</i> Note: (In IMAS standards and guides, the terms demining and humanitarian demining are interchangeable).
	tr	İnsani Maksatlı Mayın Temizleme Bkz. Mayın Temizleme Not: MMFS standartları ve yönetmeliklerinde, mayın temizleme ve insani maksatlı temizleme terimleri birbirlerinin yerine kullanılabilir.
157	eng	Humanitarian Principles A set of principles that guides humanitarian action, which include the principles of humanity, neutrality, impartiality and independence. Note: See IMAS 01.10 (6.2) for more on humanitarian principles in mine action. These principles are endorsed in UN resolutions 46/182 and 58/114 and considered the foundation for humanitarian action. [UNOCHA]
	tr	İnsancıl İlkeler İnsanlık, tarafsızlık ve bağımsızlık ilkelerini kapsayan insancıl eylemlere rehberlik eden ilkeler bütünüdür. Not: Mayın faaliyetlerinde insani ilkeler hakkında daha fazla bilgi için MMFS 01.10 (6.2) 'e bakınız. Bu ilkeler BM 46/182 ve 58/114 sayılı kararlarda onaylanmış ve insani yardım eyleminin temeli olarak kabul edilmiştir. [UNOCHA]
[I] 158	eng	Indirect Victim Family members of direct victims, as well as individuals and communities affected by EO. Note to entry: “Indirect victim” is a subgroup of “victim”
	tr	Dolaylı Mağdur Doğrudan mağdurların aile üyeleri ile PM'den etkilenen birey ve kitleler. Girdiye not: “Dolaylı Mağdur” ifadesi “Mağdur” ifadesinin bir alt grubudur.
159	eng	International Ammunition Technical Guidelines (IATG)} Note: IATG are referred to as appropriate within IMAS and are of relevance to demining organizations for the storage, transport and logistics disposal of ammunition. IATG also provide guidance on the EOD clearance of ammunition storage areas after explosion.
	tr	Uluslararası Mühimmat Teknik Yönetmeliği (UMTY) Not: MMFS kapsamında gereğince değinilen UMTY, mühimmatın depolanması, taşınması ve lojistiği açısından, mayın temizleme kuruluşları için önemlidir. UMTY aynı zamanda, patlama sonrasında mühimmat depolama alanlarının PMİ temizliği konusunda da talimat sağlar.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
160	eng	Improvised Explosive Device (IED)	A device placed or fabricated in an improvised manner incorporating explosive material, destructive, lethal, noxious, incendiary, pyrotechnic materials or chemicals designed to destroy, disfigure, distract or harass. They may incorporate military stores, but are normally devised from non-military components. [IATG 01.40:2011] Note: An IED may meet the definition of a mine, booby trap, and/or other type of explosive ordnance depending on its construction. These devices may also be referred to as improvised, artisanal, or locally manufactured mines, booby traps, or other types of explosive ordnance.
	tr	El Yapımı Patlayıcı (EYP)	Yıkıcı, öldürücü, zararlı, yangın çıkarıcı, piroteknik malzemeler ile imha etmek, şeklini bozmak, dikkat dağıtmak veya taciz etmek amacıyla patlayıcı maddeler ile doğaçlama olarak tasarlanmış veya yerleştirilmiş bomba. [IATG 01.40:2011] Not: EYP, yapısına bağlı olarak mayın, bubi tuzağı ve/veya diğer patlayıcı mühümmat tanımına uyabilir. Bu bombalar aynı zamanda doğaçlama, el yapımı veya yerel olarak imal edilmiş mayın, bubi tuzakları veya diğer patlayıcı mühümmat türleri olarak da adlandırılabilirler.
161	eng	IED Disposal (IEDD)	The location, identification, rendering safe and final disposal of IEDs.
	tr	EYP İmha	EYP'lerin yerinin bulunması, teşhis edilmesi, emniyete alınması ve nihai olarak imhasıdır.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
162	eng	Impact
		In the context of mine action , the term refers to... The level of social and economic suffering experienced by the community resulting from the harm or risk of harm caused by explosive ordnance hazards and hazardous areas.
		Note: Impact is a product of: a. The presence of mine/ERW hazards in the community, b. Intolerable risk associated with the use of infrastructure such as roads, markets etc, c. Intolerable risk associated with livelihood activities such as use of agricultural land, water sources etc, d. Number of victims of mine and ERW incidents within the last two years.
		Note: In the context of mine action evaluation, the term refers to... The positive and negative, primary and secondary long-term effects produced by an intervention, directly or indirectly, intended or unintended. The term “final outcome ” may be substituted.
	tr	Etki
		Mayın faaliyeti bağlamında bu terim, PM tehlikeleri ve tehlikeli alanların neden olduğu zarar veya zarar riskinden doğan, toplumun uğradığı sosyal ve ekonomik zarar düzeyi demektir.
		Not: Etki, aşağıdakilerin ürünüdür: a. Toplumda patlayıcı madde tehlikelerinin mevcudiyeti, b. Yollar, pazarlar vb. altyapının kullanılmasıyla ilgili kabul edilemez risk, c. Geçim faaliyetleri için kullanılan tarım arazisi, su kaynakları ve benzerlerinin kullanımları ile ilgili kabul edilemez risk, d. Son iki yılda mayın ve HKP olaylarına bağlı mağdur sayısıdır.
		Not: Mayın faaliyeti değerlendirilmesi bağlamında bu terim, doğrudan veya dolaylı olarak, kasıtlı veya kasıtsız bir müdahaleden kaynaklanan olumlu veya olumsuz, birincil ve ikincil uzun vadeli etkiler olarak da tanımlanabileceği gibi “Nihai Sonuç” olarak da adlandırılabilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
163	eng	Impact Free	A term applied to countries that may still have mines but where the mined areas are not having a negative socio-economic impact on communities, e.g. the mines may be in remote, marked and unpopulated areas. Note: In most cases, “impact free” should be considered in a static sense (i.e. impact free at this point in time) because changes in socio-economic patterns may bring people into contact with mines/ERW that previously had no impact
	tr	Etkiden Arınmış	Halen mayınların bulunduğu ancak mayınlı alanların, uzakta, işaretli ve insanların bulunmadığı alanlarda olması nedeniyle, toplumlar üzerinde olumsuz sosyo-ekonomik etki yaratmadığı ülkeler için kullanılan terimdir. Not: Çoğu durumda, “etkiden arınmış” tabiri, durağan anlamda düşünülmelidir. (diğer bir deyişle, hâlihazırda etkiden arınmış), sosyoekonomik örüntülerdeki değişimler insanları daha önce etkisi olmayan mayın/HKP’ler ile temas etmelerine sebep olabilir.
164	eng	Impact Survey	An assessment of the socio-economic impact caused by the actual or perceived presence of mines and ERW , in order to assist the planning and prioritisation of mine action programmes and projects.
	tr	Etki Araştırması	Mayın faaliyet programve projelerinin planlanmasına ve önceliklendirilmesine yardımcı olmak amacıyla mayın ve HKP mevcudiyetinin veya algılanan varlığının neden olduğu sosyoekonomik etkinin değerlendirilmesidir.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
165	eng	IMSMA (Information Management System for Mine Action) Note: This is the United Nation's preferred information system for the management of critical data in UN-supported field programmes. IMSMA provides users with support for data collection, data storage, reporting, information analysis and project management activities. Its primary use is by the staffs of MACs at national and regional level, however the system is also deployed in support of the implementers of mine action projects and demining organizations at all levels.
	tr	MFBYS (Mayın Faaliyeti Bilgi Yönetim Sistemi) Not: Bu, Birleşmiş Milletler'in, BM destekli saha programlarında kritik verilerin yönetilmesi için tercih ettiği bilgi sistemidir. MFBYS, kullanıcılara veri toplama, depolama, raporlama, bilgi analizi ve proje yönetim faaliyetleri için destek sağlar. Esas itibarıyla ulusal ve bölgesel düzeydeki MFM personeli tarafından kullanılmakla birlikte sistem aynı zamanda mayın faaliyet projelerinin uygulayıcıları ve her seviyedeki mayın temizleme kuruluşlarını desteklemek için de kullanılır.
166	eng	Incident An event that gives rise to an accident or has the potential to lead to an accident.
	tr	Olay Bir kaza olmasına yol açan veya açma potansiyeline sahip olaydır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
167	eng	Inert	A munition that contains no explosive , pyrotechnic, lachrymatory , radioactive, chemical, biological or other toxic components or substances.
			Note: An inert munition differs from a drill munition in that it has not necessarily been specifically manufactured for instructional purposes. The inert state of the munition may have resulted from a render safe procedure or other process to remove all hazardous components and substances. It also refers to the state of the munition during manufacture prior to the filling or fitting of explosive or hazardous components and substances.
	tr	Hareketsiz	Patlayıcı, aydınlatıcı, göz yaşartıcı, radyoaktif, kimyasal, biyolojik, diğer zehirli bileşenler veya maddeler içermeyen mühimmatır.
			Not: Eylemsiz/Tesirsiz/Etkisiz mühimmatın, eğitim mühimmatından farkı, özel olarak öğretim amacıyla üretilmiş olmamasıdır. Mühimmatın eylemsizliği/tesirsizliği/etkisizliği, tüm tehlikeli bileşen ve maddeleri ortadan kaldırarak emniyetli hale getirme çabasından veya başka süreçten doğmuş olabilir. Eylemsizlik/Tesirsizlik/Etkisizlik ifadesi, aynı zamanda, mühimmatın imalât esnasında patlayıcı veya tehlikeli bileşen ve maddeler ile doldurularak birleştirilmesinden önceki halini de kasteder.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
168	eng	Informal Demining	Self-supporting mine and/or ERW clearance and hazardous area marking, normally undertaken by local inhabitants, on their own behalf or the behalf of their immediate community. Often described as a self-help initiative or spontaneous demining. Informal demining usually sits outside or in parallel with formal mine action structures, such as demining undertaken by militaries or humanitarian demining such as is supported by the UN, international and national non-governmental organisations, private enterprise and governments, among others. Note: Informal demining is sometimes referred to as “village demining”.
		Gayrı-resmi Mayın Temizleme	Normal olarak yerel sakinlerin kendi adlarına veya içinde bulundukları toplum adına kendi imkânlarıyla yaptıkları, mayın, HKP temizleme ve tehlikeli alan işaretlemesidir. Genellikle “kendi başına girişim”, “kendiliğinden mayın temizleme” olarak tanımlanan gayri resmi mayın temizleme faaliyetleri, genel itibarlarıyla BM, uluslararası ve ulusal STK, özel teşebbüs ve hükümetler tarafından desteklenen askeri veya insani mayın temizleme gibi resmi mayın faaliyet kuruluşlarının dışında veya bunlara paralel olarak icra edilir. Not: Gayri resmi mayın temizleme faaliyeti bazen “standart dışı mayın temizleme” olarak da adlandırılır.
	tr	Inspection	The observation, measurement, examination, testing, evaluation or gauging of one or more components of a product or service and comparing these with specified requirements to determine conformity.
		Denetleme	Bir ürün veya hizmetin bir veya daha fazla bileşeninin gözlenmesi, ölçülmesi, incelenmesi, test edilmesi, değerlendirilmesi veya ölçüğe vurulması ve uygunluğunu belirlemek amacıyla, belirlenmiş ihtiyaçlar ile karşılaştırılmasıdır.
170	eng	Inspection Body	An organisation which conducts post-clearance QC on behalf of the NMAA by applying random sampling procedures, or other appropriate and agreed methods of inspection .
	tr	Denetleme Kuruluşu	Rastgele örnekleme usülleri veya diğer uygun ve üzerinde mutabık kalınan denetleme yöntemlerini uygulamak suretiyle, MMFO adına temizlik sonrası Kalite Kontrol (KK) faaliyetini yürüten kuruluştur.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
171	eng	Insurance	An arrangement for financial compensation in the event of damage to or loss of (property, life of a person) to an individual or organization to predetermined levels and due to specific listed circumstances.
			Note: Insurance should include appropriate medical, death and disability coverage for all personnel as well as third party liability coverage.
			Note: Such insurance need not necessarily have to be arranged through an insurance broker or company, unless otherwise required by contractual arrangements. Self-insurance (underwriting) schemes, provided they are formally constituted on accepted actuarial principles and provide adequate cover, may be an acceptable alternative.
	tr	Sigorta	Bir birey veya kuruluşun önceden belirlenmiş seviyelerde ve listelenmiş belirli koşullar nedeniyle zarar (mülk, can kaybı) görmesi halinde mali tazminat ödenmesi için yapılan düzenlemedir.
			Not: Sigorta, tüm personel için uygun tıbbi, ölüm ve maluliyet teminatının yanı sıra üçüncü şahıs sorumluluk teminatını da kapsamalıdır.
			Not: Bu tür bir sigortanın, sözleşmede aksi belirtilmedikçe, mutlak surette sigorta acentası veya şirketi aracılığı ile yaptırılması zorunlu değildir. Resmi olarak kabul edilen aktüerya ilkeleri uyarınca oluşturulması ve yeterli teminat sağlaması koşuluyla kabul edilebilir alternatif olabilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
172	eng	<i>Integrated Mine Action and Development (Linking Mine Action and Development)</i>	(1) Efforts to enhance the contribution that mine action makes to socio-economic development and poverty reduction, particularly in contexts where contamination by landmines and ERW impedes post-conflict reconstruction and development.
			(2) Efforts by development actors, working with mine action organizations, to actively promote the development of mine-affected communities and regions.
	tr	<i>Bütünleşik Mayın Faaliyeti ve Kalkınma (Mayın Faaliyeti ile Kalkınmanın İlişkilendirilmesi)</i>	(1) Mayın faaliyetinin, özellikle kara mayınları ve HKP kirlenmesinin çatışma sonrası imar ve kalkınmayı engellediği bağlamlarda, sosyo-ekonomik kalkınma ve yoksulluğun azaltılmasına yapacağı katkıyı artırma çabalarıdır.
			(2) Mayın faaliyet kuruluşlarıyla iş birliği yapan kalkınma aktörlerinin, mayından etkilenen toplum ve bölgelerin kalkınmasını aktif olarak destekleme çabalarıdır.
173	eng	<i>Intended Use (Land)</i>	Use of land following demining operations.
			Not: Intended use: use of a product, process or service in accordance with information provided by the supplier. [ISO Guide 51:1999(E)]
			Not: Intended land use should be included in the clearance task specification and clearance task handover documentation.
	tr	<i>Kullanım Amacı (Arazi)</i>	Mayın temizleme faaliyetleri sonrasında arazinin kullanımıdır.
			Not: Kullanım amacı, bir ürün, süreç veya hizmetin, tedarikçisi tarafından sağlanan bilgilere uygun olarak kullanımıdır. [ISO Guide 51:1999(E)]
			Not: Amaçlanan arazi kullanımı, temizleme görev özellikleri ve temizleme görevi devir teslim belgelerinde yer almalıdır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
174	eng	<i>Interchangeability</i>	In the context of mine action equipment procurement , the term refers to....a condition which exists when two or more items of equipment possess such functional and physical characteristics as to be equivalent in performance and durability, and are capable of being exchanged for one another without alteration of the items themselves, or of adjoining items, except for adjustment, and without selection for fit and performance.
	tr	<i>Birbiri Yerine Kullanılabilirlik</i>	Mayın faaliyeti tedariki kapsamında bu terim, iki veya daha fazla teçhizat ögesinin, performans ve dayanıklılık bakımından eşdeğer işlevsel ve fiziki özelliklere sahip oldukları ve bu öğelerin kendileri veya eklentilerinin, ayarlama dışında, uygunluk ve performansa yönelik seçim yapılmaksızın birbirlerinin yerine kullanılabilme durumudur.
175	eng	<i>Intermediate Point</i>	Survey markers used between turning points that are more than 50 m apart.
	tr	<i>Ara Nokta</i>	Birbirlerinden 50 m'den daha fazla uzakta olan mayın şeritlerinin yön değiştirmeye başladığı noktalar arasındaki alan belirleme işaretleyicileridir.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
176	eng	Documents developed by the UN on behalf of the international community, which aim to improve safety, quality and efficiency in mine action by providing guidance, by establishing principles and, in some cases, by defining international requirements and specifications.
		Note: They provide a frame of reference, which encourages, and in some cases requires, the sponsors and managers of mine action programmes and projects to achieve and demonstrate agreed levels of effectiveness and safety .
		Note: They provide a common language, and recommend the formats and rules for handling data, which enable the free exchange of important information; this information exchange benefits other programmes and projects, and assists the mobilisation, prioritisation and management of resources.
	tr	Birleşmiş Milletler tarafından, uluslararası toplum adına geliştirilen, rehberlik sağlamak, ilkeler koymak ve bazı durumlarda uluslararası gerekler ve şartnameleri tanımlamak suretiyle, mayın faaliyetinde güvenlik, kalite ve verimliliği artırmayı amaçlayan belgelerdir.
		Not: Standartlar, mayın faaliyet program ve projelerinin destekçi ve yöneticileri, üzerinde mutabık kalınan düzeylerde etkinlik ve güvenlik seviyelerine ulaşmaları maksadıyla teşvik eder ve bazı durumlarda da buna zorunlu tutan bir referans çerçevesi sağlarlar.
		Not: Standartlar, ortak bir dil sağlar. Önemli bilgilerin serbestçe paylaşılmasını mümkün kılan, veri işleme formatları ve kurallarını belirlerler. Bu bilgi paylaşımı, diğer programlar ve projelere fayda sağladığı gibi kaynakların seferber edilmesi, önceliklendirilmesi ve yönetilmesine de yardımcı olur.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
177	eng	A worldwide federation of national bodies from over 130 countries. Its work results in international agreements which are published as ISO standards and guides. ISO is a NGO and the standards it develops are voluntary, although some (mainly those concerned with health, safety and environmental aspects) have been adopted by many countries as part of their regulatory framework. ISO deals with the full spectrum of human activities and many of the tasks and processes which contribute to mine action have a relevant standard. A list of ISO standards and guides is given in the ISO Catalogue [www.iso.ch/infoe/catinfo/html]. Note: The revised mine action standards have been developed to be compatible with ISO standards and guides. Adopting the ISO format and language provides some significant advantages including consistency of layout, use of internationally recognised terminology, and a greater acceptance by international, national and regional organisations who are accustomed to the ISO series of standards and guides.
	tr	130'dan fazla ülkenin ulusal kurumlarından oluşan dünya çapında bir teşkilattır. Çalışmaları, uluslararası anlaşmalar ile sonuçlanır ve UST standartları ve yönetmelikleri olarak yayımlanır. UST bir STK'dır ve geliştirdiği standartlar gönüllük esasına dayanır. Öte yandan bu standartların bazıları (başta sağlık, güvenlik ve çevreye dair olanlar olmak üzere), birçok ülke tarafından kendi düzenleyici çerçevelerinin bir parçası olarak benimsenmiştir. İnsan faaliyetlerinin tamamını kapsayan geniş bir yelpazede çalışan UST mayın faaliyetine katkısı bulunan görev ve süreçlerin standartlarını belirler. UST standartları ve yönetmeliklerinin listesi UST Kataloğu'nda verilmiştir. [www.iso.ch/infoe/catinfo/html] Not: Gözden geçirilmiş mayın faaliyet standartları, UST standartları ve yönetmelikleri ile uyumlu olacak biçimde geliştirilmiştir. UST format ve dilinin benimsenmesi, düzenin tutarlılığı, uluslararası alanda kabul gören terminolojinin kullanımı, UST serisi standart ve yönetmelikleri kullanmaya alışmış olan uluslararası, ulusal ve bölgesel kuruluşlar tarafından daha geniş kabul görmesi gibi birtakım önemli faydalar sağlar.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
178	eng	<i>Intrusive Machine</i>	In the context of mine action, the term refers to a machine designed to work inside a hazardous area, while the term ‘non-intrusive machine’ refers to those designed to operate from a cleared or known safe area, with its mechanical tool working in the hazardous area.
	tr	<i>Müdahaleci Araç</i>	Mayın faaliyeti kapsamında bu terim, tehlikeli alanın içinde çalışmak üzere tasarlanmış araç demektir. Öte yandan “müdahaleci olmayan araç” ise, kendisi temizlenmiş veya bilinen güvenli alanda bulunurken, mekanik teçhizatı ile tehlikeli alanda çalışan araç demektir.
179	eng	<i>Investment Appraisal</i>	The process of defining the objectives of expenditure, identifying the alternative ways of achieving those objectives and assessing which way is likely to give best value for money.
	tr	<i>Yatırım Değerlendirmesi</i>	Harcama hedeflerini tanımlama, hedefleri gerçekleştirmenin alternatif yollarını belirleme ve hangisinin para karşılığı en iyi değeri sağlamanın daha muhtemel olduğunu değerlendirme sürecidir.
[K] 180	eng	<i>Key Informants</i>	All men, women and children who have relatively good knowledge on the hazardous areas in and around their community.
			Note: Key informants may include, but are not limited to, community leaders, mine-affected individuals, schoolteachers, religious leaders etc.
	tr	<i>Önemli Bilgi Kaynakları</i>	Kendi toplumlarında ve çevrelerindeki tehlikeli alanlar hakkında nispeten doğru bilgiye sahip tüm erkek, kadın ve çocuklardır.
			Not: Önemli bilgi kaynakları sadece toplum liderleri, mayından etkilenen bireyler, öğretmenler, dini liderler vb. ile sınırlı olmayıp herkesi kapsar.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
[L] 181	eng	Lachrymatory Ammunition	Lachrymatory ammunition contains chemical compounds that are designed to incapacitate by causing short-term tears or inflammation of the eyes.
	tr	Göz Yaşartıcı Mühimmat	Göz yaşartıcı mühimmat, kısa süreli gözyaşı veya gözlerde yangıya neden olmak suretiyle kişiyi iş göremez hale getirmek amacıyla tasarlanmış kimyasal bileşikleri içerir.
182	eng	Land Release	In the context of mine action , the term describes the process of applying all reasonable effort to identify, define, and remove all presence and suspicion of Explosive Ordnance through nontechnical survey , technical survey and/or clearance . The criteria for “all reasonable effort” shall be defined by the NMAA.
	tr	Saha Devri	Mayın faaliyeti bağlamında bu terim, teknik keşif, teknik olmayan keşif veya temizleme yoluyla PM tehlikesinin mevcudiyetini ve şüphesini belirlemek, tanımlamak ve ortadan kaldırmak maksadıyla gerekli olan tüm makul çabaların uygulanma sürecini ifade eder. "Tüm makul çabalar" için ölçütler MMFO tarafından belirlenecektir.
183	eng	Letter of Agreement	A simpler form of contract that states the essentials of the agreement without including all the detail. It may be used as a precursor to a formal contract or, in some cases, may be used in place of a more formal contract.
	tr	Mutabakat Mektubu	Ayrıntıya girmeksizin, anlaşmanın temel unsurlarını belirten daha basit bir sözleşme biçimidir. Resmi sözleşme öncülü olarak kullanılabileceği gibi bazı durumlarda, daha resmi bir sözleşmenin yerine kullanılabilir.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
184	eng	<i>Licence</i> In the context of mine action, the term refers to... a certificate issued by a NMAA in relation to the capacity or capability of a facility, for example a demolition site may be licensed for certain explosive limits and explosive storage areas may be licensed for certain types and quantities of munitions. Demining organisations receive organisational or operational accreditation from an accreditation body authorised by a NMAA.
	tr	<i>Ruhsat</i> Mayın faaliyeti bağlamında bu terim, bir tesisin kapasitesi veya yeteneğine ilişkin olarak MMFO tarafından verilen belgedir. Örneğin, bir imha sahası, belirli patlayıcı kısıtlamaları için, patlayıcı depolama sahaları da belirli tür ve miktarlardaki mühimmat için ruhsatlandırılabilir. Mayın temizleme kuruluşları, MMFO tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlardan kurumsal veya faaliyetlerine yönelik yetki alırlar.
185	eng	<i>Linking Mine Action With Development (LMAD)</i> See. Integrated Mine Action And Development.
	tr	<i>Mayın Faaliyeti ile Kalkınmanın İlişkilendirilmesi</i> Bkz. Bütünleşik Mayın Faaliyeti ve Kalkınma.
186	eng	<i>Local Requirement</i> The performance and characteristics of the proposed equipment which reflect local environmental conditions, operating procedures and operational requirements.
	tr	<i>Yerel Gereksinim</i> Önerilen teçhizatın, yerel çevre koşulları, işletme usülleri ve harekât gereklerini yansıtan performansı ve özellikleridir.
187	eng	<i>Logistic Disposal</i> In the context of mine action, the term refers to... the removal of munitions and explosives from a stockpile utilising a variety of methods, (that may not necessarily involve destruction). Logistic disposal may or may not require the use of RSP .
	tr	<i>Lojistik İmha</i> Mayın faaliyeti bağlamında bu terim, çeşitli yöntemler (imha eyleminin mutlak kapsanması gerekmez.) kullanılarak, stoktaki mühimmat ve patlayıcıların ortadan kaldırılması demektir. Lojistik imha, Emniyetli Hale Getirme Usullerinin (EHGU) kullanımını gerektirebilir veya gerektirmeyebilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
188	eng	<i>Lot Size</i>	In the context of humanitarian demining , the term refers to... An area (comprising a number of 1.0 m ² units of cleared land) offered for inspection .
	tr	<i>Alan Büyüklüğü</i>	İnsani mayın temizleme bağlamında bu terim, denetlemeye sunulan bir alanı (temizlenmiş arazinin 1,0 m ² 'lik birim cinsinden ifade edilmiş haliyle) belirtir.
[M] 189	eng	<i>Magazine</i>	In the context of mine action , the term “magazine” refers to any building, structure, or container approved for the storage of explosive materials c.f. explosive storehouse (IATG 01.40).
	tr	<i>Cephanelik</i>	Mayın faaliyeti bağlamında bu terim, patlayıcı maddelerin depolanması için onaylanmış her türlü bina, yapı veya konteyner demektir. Patlayıcı deposu (IATG 01.40) ile karşılaştırınız.
190	eng	<i>Maintainability</i>	The ability of an equipment , component or sub-component under stated conditions of use, to be retained or restored to a specific condition, when maintenance is performed by staff having specific skill levels, under stated conditions and using prescribed procedures and resources.
	tr	<i>İdame İmkân ve Kabiliyeti</i>	Belirli beceri düzeylerine sahip personel tarafından, belirtilen koşullarda önceden tanımlanan usul ve kaynakların kullanımı ile bakım yapılmasıdır. Bir teçhizatın, bileşenlerinin veya alt-bileşenlerinin belirtilen kullanım koşullarında, belirli durumda tutulabilme veya belirli duruma geri getirilebilme yeteneğidir.
191	eng	<i>Mechanical Demining Operations</i>	Refers to the use of machines in demining operations and may involve a single machine employing one mechanical tool , a single machine employing a variety of tools or a number of machines employing a variety of tools.
	tr	<i>Mekanik Mayın Temizleme Faaliyetleri</i>	Mayın temizleme faaliyetlerinde makinelerin kullanılması demektir. Tek mekanik aracı kullanan tek makineyi, çeşitli araçları kullanan tek makineyi veya çeşitli araçları kullanan birtakım makineleri içerebilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
192	eng	Mechanical Tools	The working component(s) attached to a machine , such as flails, tillers, sifters, rollers, excavators, ploughs, magnets etc. A single machine may utilise a number of different tools, which may be fixed or interchangeable.
	tr	Mekanik Araçlar	Bir makineye iliştilirilmiş olan dövenler, frezeler, eleyiciler, merdaneler, kazıcılar, pulluklar ve mıknaatıslar vs. gibi çalışan bileşen(ler)dir. Tek makine, sabit veya birbiri yerine kullanılabilir olan birtakım farklı araçları kullanabilir.
193	eng	Medical Support Staff	Men and women employees of demining organisations designated, trained and equipped to provide first aid and further medical treatment of demining employees injured as a result of an accident .
	tr	Tıbbi Destek Personeli	Mayın temizleme kuruluşunun, kaza sonucunda yaralanan mayın temizleme çalışanlarına ilk yardım ve müteakip tıbbi tedavi sağlamak üzere görevlendirilen, eğitilen, donatılan erkek ve kadın çalışanlarıdır.
194	eng	Memorandum of Understanding (MOU)	A document used to facilitate a situation or operation when it is not the intention to create formal rights and obligations in international law but to express commitments of importance in a non-binding form.
	tr	Mutabakat Muhtırası (MM)	Uluslararası hukuk kapsamında resmi hak ve yükümlülükler yaratma niyetinin bulunmadığı, ancak bağlayıcı olmayan bir biçimde önemli taahhütleri ifade söz konusu olması halinde, bir durum veya faaliyeti kolaylaştırmak maksadıyla kullanılan belgedir.
195	eng	Mine	Munition designed to be placed under, on or near the ground or other surface area and to be exploded by the presence, proximity or contact of a person or a vehicle. [APMBC]
	tr	Mayın	Toprak veya diğer yüzeyin altına, üzerine veya yakınına yerleştirilmek ve bir insanın veya aracın mevcudiyeti, yakınlığı veya teması ile patlamak üzere tasarlanmış mühimattır. [APMYS]
196	eng	Mine Accident	An accident away from the demining workplace involving a mine or ERW hazard (See demining accident).
	tr	Mayın Kazası	Mayın temizleme işyerinden uzakta, mayın veya HKP tehlikesini içeren bir kaza türüdür. (Bkz. Mayın temizleme kazası).

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
197	eng	Activities which aim to reduce the social, economic and environmental impact of mines, and ERW including unexploded submunitions. Note: Mine action is not just about demining; it is also about people and societies, and how they are affected by landmine and ERW contamination. The objective of mine action is to reduce the risk from landmines. ERW to a level where people can live safely. In which economic, social and health development can occur free from the constraints imposed by landmine and ERW contamination, and in which the victims' different needs can be addressed. Mine action comprises five complementary groups of activities. a) EORE, b) Humanitarian demining, i.e. mine and ERW survey, mapping, marking and clearance, c) Victim assistance, including rehabilitation and reintegration, d) Stockpile destruction; and e) Advocacy against the use of APM. Note: A number of other enabling activities are required to support these five components of mine action, including: assessment and planning, the mobilisation and prioritisation of resources, information management, human skills development and management training, QM and the application of effective, appropriate and safe equipment.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
197	tr	Mayınlar ve patlamamış bombacık da dâhil olmak üzere HKP'nin sosyal, ekonomik ve çevresel etkilerini azaltmayı hedefleyen faaliyetlerdir. Not: Mayın faaliyeti salt mayın temizlemeye ilişkin olmayıp, insan ve toplumların mayını ve HKP kirlenmesinden nasıl etkilendikleri ile de ilişkilidir. Mayın faaliyetinin amacı, kara mayınları ve HKP'lerin yarattığı risk insanların güven içinde yaşayabileceği bir düzeye indirmektir; böylece ekonomik, sosyal ve sağlık gelişimi kara mayını ve HKP kirlenmesinin getirdiği kısıtlamalardan arınmış olarak yürütülebilir ve mağdurların farklı gereksinimleri karşılanabilir. Mayın faaliyeti, birbirini tamamlayıcı beş faaliyet grubunu içerir: a. PMRE, b. İnsani mayın temizleme; ör., mayın ve HKP keşif, haritalama, işaretleme ve temizliği, c. Mağdurlara yardım; rehabilitasyon ve topluma yeniden kazandırma dâhil, d. Stokların imhası, e. Antipersonel mayın kullanımına karşı faaliyetler. Not: Mayın faaliyetinin bu beş bileşenini desteklemek üzere bir dizi başka kolaylaştırıcı faaliyet gereklidir: değerlendirme ve planlama; kaynakların seferber edilmesi ve önceliklendirilmesi; bilgi yönetimi insan becerilerinin geliştirilmesi ve yönetim eğitimi, KY, etkin, uygun ve güvenli teçhizat kullanımı.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
198	eng	<i>Mine Action Centre (MAC)</i>	An organisation that, on behalf of the National Mine Action Authority typically is responsible for planning, coordination, overseeing and in some cases implementation of mine action projects. The NMAC/MAC/MACC acts as the operational arm of the NMAA.
		<i>National Mine Action Centre (NMAC)</i>	
		<i>Mine Action Coordination Centre (MACC)</i>	
	tr	<i>Mayın Faaliyet Merkezi (MFM)</i>	Genel itibarıyla, Milli Mayın Faaliyet Otoritesi adına, mayın faaliyet projelerinin planlanması, koordinasyonu, denetimi ve bazı durumlarda da uygulanmasından sorumlu olan kuruluştur. MMFM/MFM/MFKM genellikle MMFO'nun operasyonel kolu olarak işlev görür.
		<i>Milli Mayın Faaliyet Merkezi (MMFM)</i>	
		<i>Mayın Faaliyet Koordinasyon Merkezi (MFKM)</i>	
199	eng	<i>Mine Action Organisation</i>	Refers to any organisation (government, military, commercial or NGO/civil society) responsible for implementing mine action projects or tasks. The mine action organisation may be a prime contractor , subcontractor, consultant or agent.
	tr	<i>Mayın Faaliyet Kuruluşu</i>	Mayın faaliyet projeleri veya görevlerini uygulamaktan sorumlu olan her türlü kuruluşu (devlet, askeri, ticari veya STK/sivil toplum) ifade eder. Mayın faaliyet kuruluşu ana yüklenici, alt-yüklenici, danışman veya bunların temsilcisi olabilir.
200	eng	<i>Mine Awareness</i>	See Explosive Ordnance Risk Education (EORE)
	tr	<i>Mayın Farkındalığı</i>	Bkz. Patlayıcı Madde Risk Eğitimi (PMRE).
201	eng	<i>Mine Clearance</i>	The clearance of mines and ERW from a specified area to a predefined standard.
	tr	<i>Mayın Temizliği</i>	Belirlenmiş bir alanda mayın ve HKP'lerin önceden tanımlanmış bir standarda uygun olarak temizlenmesidir.
202	eng	<i>Mine Detection Dog(s) (MDD)</i>	A dog trained and employed to detect mines , ERW and other explosive devices.
	tr	<i>Mayın Arama Köpeği (MAKÖ)</i>	Mayın, HKP ve diğer patlayıcı düzeneklerin tespiti için eğitilen ve kullanılan köpeklerdir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
203	eng	<i>Mine Free</i>	A term applied to an area that has been certified as clear of mines to a specified depth. Also applied to a country or an area that has not had a mine contamination problem.
	tr	<i>Mayından Arınmış</i>	Belirlenmiş bir derinliğe kadar mayınlardan temizlenmiş olarak belgelenen bir alanı belirten terimdir. Ayrıca, mayın kirlenmesi sorunu olmayan ülke veya alanı belirtmek için de kullanılır.
204	eng	<i>Mine Incident</i>	An incident away from the demining workplace involving a mine or ERW hazard (See demining incident).
	tr	<i>Mayın Olayı</i>	Mayın temizleme sahasından uzakta, mayın veya HKP tehlikesini içeren bir olaydır (Bkz. Mayın temizleme olayı).
205	eng	<i>Mine Risk</i>	The probability <u>and</u> severity of physical injury to people, property or the environment caused by the unintentional detonation of a mine or ERW .
	tr	<i>Mayın Riski</i>	Bir mayın veya HKP'nin istemeden patlatılmasının insan, mal veya çevreye fiziksel zarar verme ihtimali ve şiddetidir.
206	eng	<i>Mine Risk Reduction</i>	Those actions which lessen the probability and/or severity of physical injury to people, property or the environment. Note: Mine risk reduction can be achieved by physical measures such as clearance, fencing or marking, or through behavioural changes brought about by EORE .
	tr	<i>Mayın Risk Azaltımı</i>	İnsanlara, mal veya çevreye yönelik fiziksel zararı olma olasılığını ve/veya ciddiyetini azaltan eylemlerdir. Not: Mayın risk azaltımı, temizleme , çitle çevirme veya işaretleme gibi fiziksel önlemler veya PMRE'nin getirdiği davranış değişiklikleri ile sağlanabilir.
207	eng	<i>Mined Area</i>	An area which is dangerous due to the presence or suspected presence of mines . [APMBC]
	tr	<i>Mayınlı Alan</i>	Mayınların mevcut olduğu veya mevcudiyetlerinden şüphelenilmesi nedeniyle tehlikeli olan alanlardır. [APMBC]

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
208	eng	Minefield	An area of ground containing mines laid with or without a pattern. [AAP-6]
	tr	Mayın Tarlası	Demet düzeniyle veya düzensiz olarak döşenmiş mayın içeren arazi parçasıdır. [AAP-6]
209	eng	Monitoring	Refers to a continuing function that uses systematic collection of data on specified indicators to provide management and the main stakeholders of an on-going project, programme or policy with indications of the extent of progress and achievement of objectives, and progress in the use of allocated funds. [OECD/DAC]
	tr	İzleme	Devam eden bir proje, program veya politikanın yönetimine, ana paydaşlarına, ilerlemenin kapsamı ve hedeflere ulaşılması ve tahsis edilen fonların kullanımında kaydedilen ilerleme hakkında göstergeler sağlamak amacıyla üzerinde sistematik veri toplamayı kullanan sürekli bir işlevi ifade eder.
210	eng	Monitoring Body	An organisation, normally an element of the NMAA, responsible for management and implementation of the national monitoring system.
	tr	İzleme Kuruluşu	Genel itibarıyla MMFO'nun bir unsuru olan ulusal izleme sisteminin yönetilmesi ve uygulanmasından sorumlu kuruluştur.
211	eng	Munition	A complete device charged with explosives, propellants, pyrotechnics, initiating composition, or nuclear, biological or chemical material for use in military operations, including demolitions.
			Note: In common usage, 'munitions' (plural) can be military weapons, ammunition and equipment.
	tr	Mühimmat	İmha işlemleri dâhil olmak üzere, askeri harekâta kullanım için; patlayıcılar, sevk malzemeleri, aydınlatıcı maddeler, başlatıcı terkip veya nükleer, biyolojik veya kimyasal madde ile doldurulmuş komple düzenektir. Not: İngilizce yaygın kullanımda, "munitions (çoğul)" anlamda askeri silah, mühimmat ve teçhizat olabilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
[N] 212	eng	<i>National Authority</i>	In the context of stockpile destruction the term refers to... The government department(s), organisation(s) or institution(s) in each country charged with the regulation, management and coordination of stockpile destruction.
	tr	<i>Milli Otorite</i>	Stok imhası bağlamında bu terim, her ülkede stokların imhasını düzenlemek, yönetmek ve koordine etmekle görevlendirilen devlet kurumu veya kuruluşu/kuruluşları demektir.
213	eng	<i>National Mine Action Authority (NMAA)</i>	The government entity, often an inter-ministerial committee, in a EO affected country charged with the responsibility for the regulation, management and coordination of mine action.
	tr	<i>Milli Mayın Faaliyet Otoritesi (MMFO)</i>	PM'den etkilenen bir ülkede, mayın faaliyeti ile ilgili geniş stratejik, politik ve düzenleyici kararların alınmasından sorumlu genellikle bakanlıklar arası bir komite olan devlet kurumudur.
214	eng	<i>Nature-Based Solution</i>	Action to protect, sustainably manage, or restore natural ecosystems, that addresses societal challenges such as climate change, human health, food and water security, and disaster risk reduction.
	tr	<i>Doğa Bazlı Çözüm</i>	İklim değişikliği, insan sağlığı, gıda ve su güvenliği ve afet riskinin azaltılması gibi toplumsal güçlükleri ele alan, doğal ekosistemleri koruma, sürdürülebilir şekilde yönetme veya iyileştirme faaliyeti.
215	eng	<i>Non-Permissive Environment</i>	In the context of humanitarian mine action: an operational area during a specified time period where there is a humanitarian need, where access is not possible, or where consent is not provided by relevant stakeholders, preventing mine action activities to take place according to the humanitarian principles and within the framework of international humanitarian law. (opp. Permissive environment)
	tr	<i>Elverişsiz Koşullar</i>	İnsani mayın faaliyetleri bağlamında, belirli bir zaman dilimi süresince insani ihtiyaçların olduğu, ancak erişimin mümkün olmadığı veya ilgili paydaşların onamlarının alınmadığı, mayın faaliyetlerinin insani ilkeler ve uluslararası insancıl hukuk çerçevesinde gerçekleştirilmesini engelleyen harekât alanıdır. (zıt anlamı: Elverişli Koşullar)

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
216	eng	Non-Sparking Material	Material that will not produce a spark when struck with tools, rocks, or when the material itself strikes hard surfaces.
	tr	Kıvılcım Çıkarmayan Madde	Alet veya taş ile vurulduğunda veya kendisi sert yüzeylere çarptığında kıvılcım çıkarmayan malzemedir.
217	eng	Non-Technical Survey	Refers to the collection and analysis of data, without the use of technical interventions, about the presence, type, distribution and surrounding environment of explosive ordnance contamination in order to define better where explosive ordnance contamination is present, and where it is not, and to support land release prioritisation and decision-making processes through the provision of evidence.
	tr	Teknik Olmayan Keşif	PM kirliliğinin nerede olup olmadığını daha iyi belirlemek, kanıt toplamak suretiyle saha devri önceliklendirme ve karar verme süreçlerini desteklemek amacıyla, PM kirliliğini, türünü, dağılımını ve içinde bulunduğu ortamda teknik cihazlar kullanılmaksızın veri toplanmasını ve analizini ifade eder.
[O] 218	eng	Operational Analysis (OA) See: Operational Research	A field of research that applies scientifically based quantitative and qualitative analysis to assist management decisions relating to operations.
	tr	Harekât Analizi Bkz: Harekât Araştırması	Harekâta/faaliyetlere ilişkin yönetim kararlarına yardım etmek üzere, bilimsel temelli nicel ve nitel analizi uygulayan araştırma alanıdır.
219	eng	Output	In the context of mine action evaluation , the term refers to... The products, capital goods and services which result from a mine action intervention. Outputs may also include changes resulting from the intervention which are relevant to the achievement of outcomes (such as the development of local capacities).
	tr	Çıktı	Mayın faaliyeti değerlendirmesi bağlamında bu terim, mayın faaliyeti sonucunda ortaya çıkan ürün, sabit varlık ve hizmetler demektir. Çıktılar, faaliyetin sonuçlarının elde edilmesiyle ilgili değişiklikleri de kapsayabilir (Örneğin, yerel yeteneklerin geliştirilmesi gibi).

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
220	eng	<i>Outcome</i>	In the context of mine action evaluation , the term refers to... The likely or achieved short-term and medium-term effects of an intervention's outputs. Outcomes are related to the 'effectiveness' of an intervention.
	tr	<i>Sonuç</i>	Mayın faaliyeti değerlendirmesi bağlamında bu terim, faaliyet çıktılarının muhtemel veya elde edilen kısa ve orta vadeli etkilerini ifade eder. Sonuçlar, bir müdahalenin "etkinliği"ne ilişkindir.
[P] 221	eng	<i>Particle Board</i>	A composition board made of small pieces of wood, bonded together frequently used as profile boards for testing soil penetration by demining machines .
	tr	<i>Sunta</i>	Birbirine yapıştırılmış ahşap parçacıklarından mamul olup genel itibarıyla mayın temizleme araçlarının toprak delme testlerinde şablon olarak kullanılan ahşap levhadır.
222	eng	<i>Permissive Environment</i>	In the context of humanitarian mine action: an operational area during a specified time period where there is a humanitarian need, where access remains possible, and where consent is provided by relevant stakeholders, allowing mine action activities to take place according to the humanitarian principles and within the framework of international humanitarian law. (opp. Non-permissive environment)
			Note: Reference can be made to IMAS 01.10: 6.2 Humanitarian Principles: In its response to explosive ordnance, mine action is first and foremost a humanitarian concern. Framing of the standards and their application as part of any humanitarian response shall reflect the fundamental humanitarian principles of humanity, impartiality, neutrality and independence.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
222	tr	<i>Elverişli Koşullar</i>	İnsani mayın faaliyeti kapsamında bu terim, belirli bir zaman dilimi süresince insani ihtiyacın olduğu, erişimin mümkün olduğu ve ilgili paydaşların mutabakatlarının sağlandığı, mayın faaliyetinin insani ilkeler ve uluslararası insancıl hukuk çerçevesinde gerçekleştirilmesine olanak sağlayan harekât alanıdır. (Zıt anlamı: Elverişsiz koşullar) Not: Standartların çerçevelerinin belirlenmesi ve herhangi bir insani müdahalenin bir parçası olarak uygulanması, insanlık, eşitlik, tarafsızlık ve bağımsızlığın temel ilkelerini yansıtacaktır.
223	eng	<i>Personal Protective Equipment (PPE)</i>	All equipment and clothing designed to provide a reasonable degree of protection, which is intended to be worn or held by an employee, when conducting specific activities and which protects them against one or more risks to their safety or health.
	tr	<i>Kişisel Koruyucu Teçhizat (KKT)</i>	Makul derecede koruma sağlamak maksadıyla atasarlanmış, belirli faaliyetleri icra ederken çalışan tarafından giyilmesi veya taşınması amaçlanan ve personelin güvenliğine ve sağlığına yönelik bir veya daha fazla riske karşı koruyan her türlü teçhizat ve giysisidir.
224	eng	<i>Pilot Test</i>	A process ahead of the commencement of wide range data collection to ensure that all survey project elements, such as team deployment, data collection, reporting and administration, are functioning as planned.
	tr	<i>Pilot Test</i>	Tim konuşlandırma, veri toplama, raporlama ve yönetim gibi tüm keşif projesi öğelerinin planlandığı gibi işlemlerini sağlamak amacıyla, geniş kapsamlı veri toplamaya başlamadan önceki süreçtir.
225	eng	<i>Policy</i>	Defines the purpose and goals of an organisation, and articulates the rules, standards and principles of action that govern the way in which the organisation aims to achieve these goals.
	tr	<i>Politika</i>	Bir kuruluşun amaç ve hedeflerini tanımlamakla birlikte kuruluşun bu hedeflere ulaşmayı amaçladığı yöntemi düzenleyen kural, standart ve faaliyet ilkelerini ifade eder.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
226	eng	Positive Action	Refers to any action taken by the operator that will disturb, move, render safe, destroy or introduce any outside influence on EO.
			Note: This includes actions such as X-ray or any other activity that may change the state of the EO.
	tr	Olumlu Eylem	Operatör tarafından PM'nin dengesini, konumunu bozacak, güvenli hale getirecek, imha edecek veya PM üzerinde herhangi bir dış etki yaratacak her türlü eylemi ifade eder.
			Not: Bu, X-ışını veya PM'nin durumunu değiştirebilecek her türlü eylemi kapsar.
227	eng	Post Clearance Assessment	Surveys to assess the effectiveness and efficiency of mine action planning, priority setting. Implementation processes, aiming to enhance the productivity and effectiveness of mine action. Monitor post-clearance land use, ensure priority-setting processes are clear, transparent and carried out correctly, and help identify problems faced by communities in transforming the outputs of mine action (e.g. cleared land) into sustainable developmental outcomes.
	tr	Temizlik Sonrası Değerlendirme	Mayın faaliyeti planlama, öncelik belirleme, uygulama süreçlerinin etkililik ve verimliliğini değerlendirmek maksadıyla yapılan araştırmalardır. Bu araştırmalardan bazıları mayın faaliyetinin verimlilik ve etkinliğini artırmak, temizlik sonrası arazi kullanımını izlemek, öncelik belirleme süreçlerinin açık, şeffaf ve doğru biçimde yürütülmesini sağlamak ve mayın faaliyetinin çıktılarını (örneğin temizlenmiş alan) sürdürülebilir kalkınma sonuçlarına dönüştürmede toplumların karşılaştığı sorunların tespit edilmesine yardımcı olmak maksadıyla yapılan araştırmalardır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
228	eng	<i>Post Clearance Inspection</i>	In the context of humanitarian demining , the term refers to... The process of measuring, examining, testing or otherwise comparing a sample of cleared land against the clearance requirements.
	tr	<i>Temizlik Sonrası Denetleme</i>	İnsani mayın temizleme bağlamında bu terim, temizlenmiş alan örnekleminin temizlik gereklerini karşılayıp karşılamadığının ölçülmesi, kontrol edilmesi, test edilmesi veya sair şekilde karşılaştırılması süreci demektir.
229	eng	<i>Post Design Services (PDS)</i>	Further services such as on-going development and modification of equipment , subsequent to the acceptance of the equipment . Note: PDS may be used after the initial contract in order to update the equipment in response to changing circumstances and requirements.
	tr	<i>Tasarım Sonrası Hizmetler (TSH)</i>	Teçhizatın kabulü sonrasında, teçhizatın sürekli geliştirilmesi ve modifikasyonu gibi ilave hizmetlerdir. Not: TSH, değişen koşullar ve gereklere göre teçhizatı güncellemek amacıyla ilk sözleşmeden sonra da kullanılabilir.
230	eng	<i>Preliminary Development (PD)</i>	The planning, design and engineering work necessary to explore areas of technical uncertainty and to provide detailed estimates of duration and cost before the decision to proceed to full development is made. Note: During PD a relatively flexible relationship should exist between the technical specification and the operational requirements
	tr	<i>Ön Geliştirme</i>	Tam geliştirmeye geçiş kararının verilmesinden önce, teknik belirsizlik alanlarını araştırmak, süre ve maliyete ilişkin ayrıntılı tahminler sağlamak amacıyla yapılması gereken planlama, tasarım ve mühendislik çalışmalarıdır. Not: Ön geliştirme esnasında, teknik belirlemeler ile faaliyet gereklilikleri arasında nispeten esnek bir ilişki olmalıdır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
231	eng	<i>Preliminary Study</i>	A study to give an indication of the practicability of the idea in terms of technological possibilities and cost.
	tr	<i>Ön Etüt</i>	Teknolojik imkânlar ve maliyet bakımından bir fikrin uygulanabilirliğini gösteren çalışmadır.
232	eng	<i>Pre-test</i>	A process at the start of a survey to validate clarity and appropriateness of the selected survey instrument.
	tr	<i>Ön test</i>	Seçilen araştırma cihazının netlik ve uygunluğunu doğrulamak üzere, araştırmanın başlangıcında gerçekleştirilen süreçtir.
233	eng	<i>Primer</i>	A self-contained munition which is fitted into a cartridge case or firing mechanism and provides the means of igniting the propellant charge.
	tr	<i>Başlatıcı</i>	Kovan veya ateşleme mekanizmasının içine yerleştirilen ve sevk hakkının ateşlenmesini sağlayan hassas patlayıcıdır.
234	eng	<i>Principal</i>	The entity that contracts another entity to undertake the required mine action activity. The principal may be a donor , an NMAA , an organisation acting on behalf of the NMAA, a commercial organisation or any entity that desires mine action to be conducted and engages a mine action organisation to do so.
	tr	<i>İşveren</i>	Gerekli mayın faaliyetini yürütmek üzere tüzel bir kuruluşu sözleşmeyle tutan tüzel kuruluştur. İşveren, bir bağışçı (donör), bir MMFO veya MMFO adına hareket eden tüzel bir kuruluş veya mayın faaliyetinin yürütülmesini isteyen ve bu maksatla bir mayın faaliyet tüzel kuruluşunu görevlendiren herhangi bir tüzel kuruluş da olabilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
235	eng	Priority-setting	The process of deciding which tasks should be undertaken first, given limited resources and time. Priority-setting applies to all aspects of mine-action (EORE, land release stockpile destruction , and advocacy).
	tr	Öncelik Belirleme	Sınırlı kaynaklar ve süre dikkate alındığında, hangi görevlerin önce yapılması gerektiğine karar verme süreci. Öncelik belirleme, mayın faaliyetinin tüm unsurları için geçerlidir (PMRE, saha devri, stok imhası ve mayın karşıtı faaliyetler).
236	eng	Procurement	The process of research, development and production or purchase which leads to an equipment being accepted as suitable for use, and continues with the provision of spares and Post Design Services (PDS) throughout the life of the equipment.
	tr	Tedarik	Bir teçhizatın kullanım için uygun olarak kabul edilmesiyle sonuçlanan ve teçhizatın ömrü boyunca yedek parçaların ve Tasarım Sonrası Hizmetlerin (TSH) sağlanmasıyla devam eden araştırma, geliştirme ve üretim veya satın alma sürecidir.
237	eng	Prodding	A procedure employed in the process of demining whereby ground is probed to detect the presence of sub-surface mines and/or ERW (c.f. sapping).
	tr	Şişleme	Mayın temizleme sürecinde kullanılan, toprak yüzeyinin altındaki mayın ve/veya HKP'nin mevcudiyetini tespit etmek amacıyla, cisim sokarak toprağı yoklama usulüdür (yoklama/dürtme(?) ile karşılaştırınız).
238	eng	Programme	A group of projects or activities which are managed in a co-ordinated way to deliver benefits that would not be possible or as cost effective were the projects and/or contracts managed independently.
	tr	Program	Bağımsız olarak yürütülen projeler ve/veya sözleşmelerle mümkün olmayacak veya maliyet etkin olmayacak faydaları sağlamak amacıyla koordineli olarak yönetilen bir grup proje veya faaliyettir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
239	eng	Project	An endeavour in which human, material and financial resources are organised to undertake a unique scope of work, of given specification, within constraints of cost and time, so as to achieve beneficial change defined by quantitative and qualitative objectives.
	tr	Proje	Nicel ve nitel hedefler ile tanımlanmış faydalı bir değişikliği sağlamak amacıyla, belirli maliyet ve zaman tahditleri dâhilinde, benzersiz bir iş kapsamını yürütmek üzere insan, malzeme ve mali kaynakların organize edildiği çabadır.
240	eng	Project Management	The process by which a project is brought to a conclusion.
	tr	Proje Yönetimi	Bir projenin sonuca ulaştırıldığı süreçtir.
241	eng	Propellant	Deflagrating explosive used for propulsion. A substance that is used to move an object by applying a motive force. This may or may not involve some form of chemical reaction. It may be a gas, liquid, or, before the chemical reaction, a solid. Chemical propellants are most usually used to project ammunition warheads. A substance on its own or in a mixture with other substances that can be used for the chemical generation of gases at the controlled rates required for propulsive purposes.
			Note: Propellants can also be used as components of gas generators or other items.
	tr	Sevk Yakıtı	Sevk için kullanılan hızlı yanan patlayıcı madde. Tahrik kuvveti uygulamak suretiyle bir nesneyi hareket ettirmek için kullanılan maddedir. Bu madde, bir tür kimyasal tepkime içeriyor olabilir veya olmayabilir. Gaz, sıvı veya kimyasal tepkime öncesinde katı olabilir. Kimyasal sevk malzemeleri genel itibarlarıyla mühimmat içeren harp başlıklarını göndermede kullanılır. Sevk amaçları veya sevk için gerekli olan kontrollü oranlarda gazların kimyasal üretimi için kullanılabilen ve diğer maddelerle de karışım halinde olan maddedir.
			Not: Sevk edici aynı zamanda, gaz jeneratörleri veya diğer maddelerin bileşenleri olarak da kullanılabilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
242	eng	<i>Protective Measure</i>	Means used to reduce risk . [IOS Guide 51:1999(E)]
	tr	<i>Koruyucu Önlem</i>	Riski azaltmak için kullanılan yöntemlerdir. [IOS Yönetmeliği 51:1999 (E)]
243	eng	<i>Protocol V</i>	Protocol V to the CCW on Explosive Remnants of War. Note: Under Protocol V, States Parties and parties to armed conflict are required to take action to clear, remove or destroy ERW (Art. 3), and record, retain and transmit information related to the use or abandonment of explosive ordnances (Art. 4). They are also obligated to take all feasible precautions for the protection of civilians (Art. 5) and humanitarian missions and organizations (Art. 6). States Parties in a position to do so should provide cooperation and assistance for marking, clearance, removal, destruction, and victim assistance, among other things (Art. 7 & 8). Protocol V entered into force on 12 November 2006.
	tr	<i>5. Protokol</i>	Harp Kalıntısı Patlayıcılar hakkında BKKS'ye Ek V. Protokol. Not: V. Protokol kapsamında, Taraf Devletler ve silahlı çatışmanın tarafları, HKP'leri temizlemek, kaldırmak veya imha etmek (Madde 3) ve PM kullanılması veya terk edilmesine ilişkin bilgileri kaydetmek, muhafaza etmek ve iletmek zorundadır (Madde 4). Taraflar ayrıca, sivillerin (Madde 5), insani yardım görevleri ve kuruluşlarının korunması için mümkün olan her türlü önlemi almakla yükümlüdür (Madde 6). Yapabilecek durumda olan Taraf Devletler, diğer şeylerin yanı sıra, işaretleme, temizlik, kaldırma, imha, mağdurlara yardım için işbirliği ve yardım sağlamalıdır. (Madde 7 ve 8). V. Protokol 12 Kasım 2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
244	eng	<i>Prototype</i>	An equipment , component or sub-component built as nearly as possible to the final design and build standard.
			Note: Prototypes are used to aid development of the final production standard and/or to demonstrate performance or specification compliance.
	tr	<i>Prototip</i>	Nihai tasarım ve yapım standardına mümkün olduğunca yakın olarak yapılan bir teçhizat, bileşen veya alt-bileşendir.
			Not: Prototipler, nihai üretim standardının geliştirilmesine yardım etme ve performans uygunluğunu göstermek amacıyla kullanılır.
245	eng	<i>Proximity Verification</i>	An activity to observe explosive ordnance hazard areas reported during the community interview.
			Note: Observation must be done from a safe area and in accordance with the relevant protocols.
	tr	<i>Yakınlık Doğrulama</i>	Toplumla yapılan görüşmeler esnasında bildirilen PM tehlikesi olan alanları gözlemlemek amacıyla yapılan bir faaliyettir.
			Not: Gözlem, güvenli bir alanda ve ilgili protokollere uygun olarak yapılmalıdır.
246	eng	<i>Public Education</i>	The process aimed at raising general awareness of the hazards of mines and ERW ; through public information, formal and non-formal education systems.
			Note: Public education is a mass mobilisation approach that delivers information on mine and ERW hazards. It may take the form of formal or non-formal education and may use mass media techniques. There may be a difference in access to education between men, women, boys and girls, which may affect the outreach of the mine awareness message and may call for the adoption of different educational means, message and material.
			Note: In an emergency situation, due to time constraints and the lack of available data, it is the most practical means of communicating safety information. In other situations, it can support community liaison .

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
246	tr	Toplumsal Öğretim	Toplumsal Eğitim örgün ve örgün olmayan eğitim sistemleri vasıtasıyla, kamuoyunun mayın ve HKP tehlikeleri hakkında genel farkındalığı artırmayı hedefleyen süreçtir.
			Not: Toplumsal Eğitim, mayın ve HKP tehlikeleri hakkında bilgi sağlayan kitle seferberliği yaklaşımıdır. Örgün veya örgün olmayan eğitim biçimini alabilir ve kitle iletişim tekniklerini kullanabilir. Erkek, kadın, erkek ve kız çocukları arasında eğitime erişim farkı olabilir. Bu da mayın farkındalık mesajının iletilmesini etkileyebilir ve farklı eğitsel araç, mesaj ve malzemelerin benimsenmesini gerektirebilir.
			Not: Acil durumda, zaman tahditleri ve veri eksikliği nedeniyle, güvenlik bilgisini iletmenin en uygun yoludur. Diğer durumlarda, toplumla iletişimi destekleyebilir.
247	eng	Public Information Dissemination	Information concerning the mine and ERW situation, used to inform or update men, women and children. Such information may focus on particular issues, such as complying with mine ban legislation, or may be used to raise public support for the mine action programme. Such projects usually include risk reduction messages, but may also be used to reflect national mine action policy.
	tr	Kamunun Bilgilendirilmesi	Erkek, kadın ve çocukları bilgilendirme veya bilgilerini güncellemede kullanılan, mayın ve HKP durumuna ilişkin bilgilendirmedir. Bu bilgilendirme, mayın yasağı mevzuatına uyulması gibi belirli konulara odaklanabilir veya mayın faaliyet programına kamuoyu desteğini artırmak için kullanılabilir. Bu projeler genellikle, risk azaltım mesajlarını içermekle birlikte ulusal mayın faaliyet politikasını vurgulamak maksadıyla da kullanılabilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
[Q] 248	eng	<i>Quality</i>	Degree to which a set of inherent characteristics fulfils requirements.
	tr	<i>Kalite</i>	İçsel özellikler kümesinin, gerekleri karşılama derecesidir.
249	eng	<i>Quality Assurance (QA)</i>	Part of QM focused on providing confidence that quality requirements will be fulfilled. Note: The purpose of QA in humanitarian demining is to confirm that management practices and operational procedures for demining are appropriate, are being applied, and will achieve the stated requirement in a safe, effective and efficient manner. Internal QA will be conducted by demining organisations themselves, but external inspections by an external monitoring body should also be conducted.
	tr	<i>Kalite Güvence (KG)</i>	Kalite yönetiminin, nitel gereklerin yerine getirilmesine odaklanan kısmıdır. Not: İnsani maksatlı mayın temizlemede KG'nin amacı, mayın temizleme yönetim uygulamaları ve operasyonel usüllerinin uygun olduğunu ve uygulanmakta olduğunu teyit etmek ve belirtilen koşulları güvenli, etkin ve verimli biçimde yerine getirmektir. İç KG, mayın temizleme kuruluşları tarafından bizzat yürütülecek olmakla birlikte bir dış izleme kuruluşu tarafından dış denetlemeler de yapılmalıdır.
250	eng	<i>Quality Control (QC)</i>	Part of QM focused on fulfilling quality requirements. [ISO 9000:2000] Note: QC relates to the inspection of a finished product. In the case of humanitarian demining , the “product” is safe cleared land .
	tr	<i>Kalite Kontrol (KK)</i>	Kalite yönetiminin, kalite gereklerinin yerine getirilmesine odaklanan kısmıdır. [ISO 9000:2000] Not: KK, bir mamul ürünün denetlemesine ilişkindir. İnsani mayın temizleme bağlamında “ürün”, güvenli ve temizlenmiş alandır.
251	eng	<i>Quality Management (QM)</i>	Coordinated activities to direct and control an organisation with regard to quality . [ISO 9000:2000]
	tr	<i>Kalite Yönetimi (KY)</i>	Bir kuruluşun kalite bakımından yönetme ve kontrol etmeye yönelik koordineli faaliyetlerdir. [ISO 9000:2000]

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
[R] 252	eng	<i>Random Sampling</i>	Selection of samples by a process involving equal chances of selection of each item. Used as an objective or impartial means of selecting areas for test purposes.
	tr	<i>Rastgele Örnekleme</i>	Her maddenin seçilme ihtimalinin eşit olduğu bir süreçle örneklerin seçilmesidir. Alanların test amaçları için nesnel veya tarafsız biçimde seçilmesinde kullanılır.
253	eng	<i>Raster Data</i>	The use of an imaginary grid of cells to represent the landscape. Point features are stored as individual column/row entries in a grid; lines are identified as a set of connected cells; and areas are distinguished as all of the cells comprising a feature.
	tr	<i>Raster Verileri</i>	Araziyi temsil etmek üzere zahiri kare gridinin kullanılmasıdır. Nokta özellikleri, bir griddeki münferit sütun/satır girdileri olarak kaydedilir; satırlar birbirine bağlanmış hücreler olarak tanımlanırken alanlar bir özelliği oluşturan hücrelerin tamamı olarak tanımlanır.
254	eng	<i>RDX (1,3,5-Triazacyclohexane)</i>	RDX is another military explosive which is used extensively as an explosive in many munitions formulations. RDX is relatively insensitive; it has a high chemical stability, although lower than that of TNT . RDX is never handled pure and dry because of the danger of accidental explosion . It is used as a component in explosive mixtures, especially plastic explosives.
	tr	<i>RDX (1,3,5-Triazasiklohegzan)</i>	RDX, birçok askeri mühimmat formülünde yaygın biçimde kullanılan başka bir patlayıcıdır. RDX nispeten hassas değildir; kimyasal kararlılığı, TNT'den düşük olmakla birlikte yine de yüksektir. Kazara patlama riski nedeniyle, hiçbir zaman saf ve kuru olarak kullanılmaz. Başta plastik patlayıcılar olmak üzere, patlayıcı karışımlarda bileşen olarak kullanılır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
255	eng	Reasonably Foreseeable Misuse	Use of a product, process or service in a way not intended by the supplier, but which may result from readily predictable human behaviour. [ISO Guide 51:1999(E)]
	tr	Makul Olarak Öngörülebilir Kötüye Kullanım	Bir ürün, süreç veya hizmetin, kolayca kestirilebilir insan davranışından kaynaklanabilen nedenlerle, tedarikçisinin amaçlamadığı biçimde kullanılmasıdır. [ISO Yönetmeliği 51:1999(E)]
256	eng	Recognition Piece	A metal piece, which is placed under test items to make them recognisable with a metal detector.
	tr	Tanıma Parçası	Test maddelerinin altına yerleştirilen ve metal detektörü ile tanınmalarını sağlayan metal parçadır.
257	eng	Reduced Land	A defined area concluded not to contain evidence of explosive ordnance contamination following the technical survey of a SHA/CHA .
	tr	Alan Azaltma	ŞTA/TETA'nın teknik keşfini müteakiben, PM kirliliğine dair kanıtı içermediği sonucuna varılan tanımlı alandır.
258	eng	Reference Point (Landmark)	A fixed point of reference some distance <u>outside</u> the hazard(ous) area . It should be an easily recognised feature (such as a cross-roads or a bridge) which can be used to assist in navigating to one or more benchmarks . Note: Internationally these are often also referred to as Geodetic Points when they refer to a pre-surveyed location such as a trig point.
	tr	Referans Noktası (Nirengi)	Tehlikeli alanından belirli bir uzaklıkta olan sabit referans noktasıdır. Bir veya daha fazla röper noktasına gidişi kolaylaştırmak maksadıyla kullanılabilecek, kolay tanınır özellik (örneğin yol kavşağı veya köprü gibi) olmalıdır. Not: Uluslararası alanda, bu noktaların, örneğin bir üçgenleme (triangülasyon) noktası gibi ön keşifli noktayı kast ettiği durumlarda, "Jeodezik Nokta" denir.
259	eng	Referral	< Mine action > delivery of information on available services to victims
	tr	İletişim	Mayın faaliyeti kapsamında mağdurlara mevcut hizmetler hakkında bilgi sağlamayı ifade eder.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
260	eng	Referral Mechanism	<mine action> a system for identifying, protecting and assisting people injured by EO, survivors, other persons with disabilities and indirect victims and connecting them to needed victim assistance services (or providing them with “information on available services”)
	tr	İletişim Mekanizması	Mayın faaliyeti kapsamında, PM nedeniyle yaralanan bireyleri, hayatta kalınmaları, diğer engelli kişileri ve dolaylı mağdurları tespit etmek, korumak, yardım etmek ve ihtiyaç duyabilecekleri mağdur destek hizmetlerine bağlamak (veya onlara “mevcut hizmetler hakkında bilgi sağlamak”) maksadına yönelik bir sistemdir.
261	eng	Relational Database Management System (RDMS)	As opposed to a single table with numerous fields for each record entered, a RDMS uses identification codes to link multiple tables of data. The codes used establish the relationship between data tables. RDMS are very effective in managing large amounts of data and permitting detailed queries to determine the relationship among data compiled against different records.
	tr	İlişkisel Veri Tabanı Yönetim Sistemi (VTYS)	Girilen her kayıt için çok sayıda alan içeren tek tablonun aksine, İlişkisel VTYS, çok sayıda veri tablosunu ilintilendirmek için tanımlama kodları kullanır. Kullanılan kodlar, veri tabloları arasındaki ilişkiyi tesis eder. İlişkisel VTYS, büyük miktarda veriyi yönetmede ve farklı kayıtlara göre derlenen veriler arasındaki ilişkiyi tespit etme ayrıntılı ve etkin sorgulama imkânı tanır.
262	eng	Relevance	In the context of mine action evaluation, the term refers to... the extent to which the objectives of a project, programme or policy are consistent with beneficiary requirements, country needs, global priorities, and donor policies.
	tr	Uygunluk	Mayın faaliyeti değerlendirmesi bağlamında bu terim, bir proje, program veya politikanın hedeflerinin yararlanıcı ihtiyaçları, ülke ihtiyaçları, küresel öncelikler ve bağışçı (donör) politikalarına ne derece uygun olduğu demektir.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
263	eng	Reliability The ability of an equipment, component or subcomponent to perform a required function under stated conditions for a stated period of time.
	tr	Güvenilirlik Bir teçhizat, bileşen veya alt-bileşenin, belirtilen koşullar altında ve belirtilen süreyle, gerekli işlevi yerine getirme yeteneğidir.
264	eng	Reliable (Mine Action) Information Information deemed acceptable by the NMAA for the conduct of demining operations.
	tr	Güvenilir Bilgi (Mayın Faaliyet Bilgisi) Mayın temizleme faaliyetlerinin yürütülmesi için MMFO tarafından kabul edilebilir görülen bilgidir.
265	eng	Remote Action Positive actions that can be carried out without the need for an EOD operator to leave the EOD Control Point (CP) and approach suspected EO.
	tr	Uzaktan Müdahale PMKİ operatörünün PMKİ Kontrol Noktasından (KN) çıkmasına ve şüpheli PM'ye yaklaşmasına gerek kalmadan yapılabilecek eylemlerdir.
266	eng	Render Safe Procedure (RSP) The application of special EOD methods and tools to provide for the interruption of functions or separation of essential components to prevent an unacceptable detonation. Note: The term permanent neutralisation is sometimes used interchangeably here. Note: EO is said to be “neutralised” when it has been rendered, by external means, incapable of firing on passage of a target, although it may remain dangerous to handle.
	tr	Emniyetli Hale Getirme Usülü (EHGU) İstenmeyen bir patlamanın önlenmesi maksadıyla, patlayıcının işlevlerinin kesintiye uğratılması veya temel bileşenlerinin ayrılmasını sağlayan özel PMKİ yöntem ve araçlarının kullanılmasıdır. Not: Kalıcı etkisizleştirme terimi bu kapsamda bazen birbirinin yerine kullanılır. Not: PM'nin, harici yollarla, hedefin geçişinde patlamasının engellendiği ve ancak ele alınmasının tehlikeli olabileceği durumlarda da “etkisiz hale getirildiği” söylenir.
267	eng	Residual Contamination Refers to contamination which gives rise to residual risk.
	tr	Kalıcı Kirlenme Kalıcı riske yol açan kirliliği ifade eder.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
268	eng	Residual Risk The risk remaining following the application of all reasonable effort to identify, define, and remove all presence and suspicion of explosive ordnance through non-technical survey, technical survey and/or clearance.
	tr	Artık Risk Teknik olmayan keşif, teknik keşif veya temizleme yoluyla PM mevcudiyetini ve şüphesini belirlemek, tanımlamak ve ortadan kaldırmak için tüm makul çabaların uygulanmasından sonra kalan risktir.
269	eng	Risk Combination of the probability of occurrence of harm and the severity of that harm . [ISO Guide 51:1999(E)]
	tr	Risk Zarar meydana gelmesi olasılığı ile söz konusu zararın vahametinin bileşkesidir.
270	eng	Risk Analysis Systematic use of available information to identify hazards and to estimate the risk. [ISO Guide 51:1999(E)]
	tr	Risk Analizi Mevcut bilginin tehlikeleri belirlemek ve riski tahmin etmek maksadıyla sistematik kullanımıdır.
271	eng	Risk Assessment Overall process comprising a risk analysis and a risk evaluation .
	tr	Risk Tespiti Risk analizi ve risk değerlendirmesini kapsayan genel süreçtir.
272	eng	Risk Evaluation Process based on risk analysis to determine whether the tolerable risk has been achieved.
	tr	Risk Değerlendirmesi Kabul edilebilir risk düzeyine ulaşıp ulaşılmadığını belirlemek maksadıyla risk analizine dayalı olan süreçtir.
273	eng	Risk Reduction Actions taken to lessen the probability, negative consequences or both, associated with a particular risk .
	tr	Risk Azaltımı Belirli bir risk ile ilgili olarak olasılıklar, olumsuz sonuçların veya her ikisinin de azaltılması için yapılan eylemlerdir.

SIRA NU.	DİLİ	AÇIKLAMALAR
[S] 274	eng	Safe The absence of risk. Normally the term tolerable risk is more appropriate and accurate. Note: In the context of munitions, the term safe is related to the “safe position” of a fuze.
	tr	Güvenli Riskin olmaması halidir. Normal koşullarda, “kabul edilebilir risk” terimi daha uygun ve doğrudur. Not: Mühimmat bağlamında, “emniyette” tabiri kullanılır ve tapanın “emniyet konumu”nda olduğunu belirtir.
	eng	Safe Waiting Period Waiting times which an operator must allow to elapse prior to making a manual approach, including approaches after conducting a remote or semi-remote, positive actions. Note: The term “soak time” is sometimes used interchangeably here.
	tr	Güvenli Bekleme Süresi Bir operatörün, uzak veya yarı-uzak bir pozitif eylemler gerçekleştirdikten sonraki yaklaşımlar da dâhil olmak üzere, manuel bir yaklaşım yapmadan önce geçmesi gereken bekleme süreleri. Not: “Bekletme süresi” terimi bazen burada birbirinin yerine kullanılır.
276	eng	Safety The reduction of risk to a tolerable level.
	tr	Güvenlik Riskin kabul edilebilir seviyeye düşürülmesidir.
277	eng	Sample In the context of humanitarian demining, the term refers to... one or more 1.0 m ² units of land drawn at random from a lot.
	tr	Örneklem İnsani mayın temizleme bağlamında bu terim, bir araziden rastgele seçilen, bir veya daha fazla sayıda 1,0 m ² büyüklüğünde arazi parçaları demektir.
278	eng	Sample Size In the context of humanitarian demining, the term refers to... the number of 1,0 m ² units of land in the sample.
	tr	Örneklem Büyüklüğü İnsani mayın temizleme bağlamında bu terim, bir örneklemdeki 1,0 m ² büyüklüğünde arazi parçası sayısı demektir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
279	eng	Sampling	In the context of humanitarian demining , the term refers to... A defined procedure whereby part or parts of an area of cleared land are taken, for testing, as a representation of the whole area.
	tr	Örnekleme	İnsani mayın temizleme bağlamında bu terim, alanın tamamını temsil etmek üzere test amaçlı olarak temizlenmiş alanın bir veya daha fazla parçasının alınmasını kapsayan tanımlanmış usul demektir.
280	eng	Sampling Plan	In the context of humanitarian demining , the term refers to... a specific plan that indicates the number of 1.0 m ² units of land from each lot which are to inspected (sample size or series of sample sizes) and the associated criteria for determining the acceptability of the lot (acceptance and rejection numbers).
	tr	Örnekleme Planı	İnsani mayın temizleme bağlamında bu terim, denetlenecek her araziden alınacak 1,0 m ² büyüklüğünde arazi birimi sayısını (örnekleme büyüklüğü veya örnekleme büyüklükleri dizisi) ve arazinin kabul edilebilirliğini belirleme ölçütlerini (kabul veya red sayıları) belirten özgül plan demektir.
281	eng	Scent	A distinctive odour.
	tr	Koku	Belirgin koku.
282	eng	Secondary Fragmentation	In an explosive event, fragmentation which was not originally part of the explosive ordnance.
	tr	İkincil Parça Tesiri	Bir patlama olayında, PM'ye ait olmayan parçaların tesiridir.
283	eng	Self-Destruction Mechanism	An incorporated automatically-functioning mechanism which is in addition to the primary initiating mechanism of the munition and which secures the destruction of the munition into which it is incorporated.
	tr	Kendini İmha Mekanizması	Mühimmatın birincil başlatıcı mekanizmasına ilave olan ve içine takıldığı mühimmatın imhasını sağlayan, otomatik olarak işleyen bütünleşik mekanizmadır.
284	eng	Self-Neutralisation	Action generated by means of a device integral to a mine , which renders the mine inoperative, but not necessarily safe to handle. In landmines, this process may be reversible. [AAP-6]
	tr	Kendi Kendini Yok Etme	Mayının ayrılmaz parçası olan bir düzenek vasıtasıyla, mayını işlemez hale getiren, ancak dokunulmasını emniyetli kılmayan işlemdir. Kara mayınlarında bu işlem tersine çevrilebilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
285	eng	<i>Semi-Remote Action</i>	Positive actions that require the EOD operator to leave the EOD Control Point (CP) and approach the immediate vicinity of the EO in order to place an EOD tool which is then operated/activated remotely once the EOD operator has returned to the CP.
	tr	<i>Yarı Uzaktan Eylem</i>	PMKİ operatörünün, PMKİ Kontrol Noktasından (KN) ayrılması ve PMKİ operatörünün KN'ye geri döndükten sonra uzaktan çalıştırılan/etkinleştirilen PMKİ cihazı yerleştirmek için PM'ye mümkün olduğunca yaklaşması için gereken olumlu eylemler.
286	eng	<i>Sex and Age Disaggregated Data (SADD)</i>	Collection of data which includes details on sex and age, knowing who is affected – men or women, boys or girls - and who among them is the most at risk, and so prevents the services provided from being off target. Data on the population affected by the crisis should always be broken down by age and sex and other relevant factors such as ethnicity or religion.
	tr	<i>Cinsiyet ve Yaşa Göre Ayrıştırılmış Veriler</i>	Cinsiyet ve yaşla ilgili ayrıntıları içeren verilerin toplanması, kimin etkilendiğini (erkek veya kadın, erkek ve kız çocukları) ve aralarında kimlerin en çok risk altında olduğunu bilmek ve böylece sağlanan hizmetlerin amaç dışı kalmasını önler. Krizden etkilenen kişiler hakkındaki veriler daima, yaş ve cinsiyete göre ve etnik köken veya din gibi diğer ilgili faktörlere göre ayrıştırılmalıdır.
287	eng	<i>Specified Area</i>	In the context of humanitarian demining , the term refers to... that area for which mine or ERW clearance activity has been contracted or agreed, as determined by the NMAA or an organisation acting on its behalf.
	tr	<i>Belirlenmiş Alan</i>	İnsani mayın temizleme bağlamında bu terim, MMFO veya adına hareket eden bir kuruluş tarafından belirlenen ve üzerinde mayın veya HKP temizleme faaliyetinin icra edilmesinin kararlaştırılarak sözleşmeye bağlandığı alandır.
288	eng	<i>Specified Depth</i>	In the context of humanitarian demining , the term refers to... the depth to which a specified area is contracted or agreed to be cleared of mine and ERW hazards , as determined by the NMAA or an organisation acting on its behalf.
	tr	<i>Belirlenmiş Derinlik</i>	İnsani mayın temizleme bağlamında bu terim, MMFO veya adına hareket eden kuruluş tarafından belirlenmiş alanın mayın ve HKP tehlikelerinden arındırılması amacıyla sözleşme yapılan veya üzerinde mutabık kalınan derinlik demektir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
289	eng	Specified Quality Limit (SQL)	In the context of humanitarian demining , the term refers to an indication of the quality required from clearance operations.
			Note: For acceptance sampling purposes, the SQL is a specified borderline between what can be considered reasonable as a process average and what cannot. It has to be attainable by the producer (demining organisation) but tolerable to the consumer (NMAA or contracting agency).
			Note: In the case of mine and ERW clearance , the SQL indicates the average contamination (in terms of non-conforming items per square metre) following a lengthy and steady process run.
	tr	Belirlenmiş Kalite Limiti (BKL)	İnsani mayın temizleme bağlamında bu terim, temizlik faaliyetlerinden istenilen kalitenin göstergesidir.
			Not: Kabul örneklemesi amaçları bakımından, BKL, bir süreç ortalaması olarak neyin makul kabul edilebileceği ve neyin edilemeyeceği arasındaki sınır çizgisidir. Üretici (mayın temizleme kuruluşu) tarafından ulaşılabilir olduğu kadar tüketici için de (MMFO veya ihale kurumu) kabul edilebilir olmalıdır.
			Not: Mayın ve HKP temizliği bağlamında, BKL, uzun ve istikrarlı süreç çalışmasını müteakip, ortalama kirlenmeyi belirtir (Metre kare başına uygun olmayan maddeler bakımından).
290	eng	Sponsor	The sponsor of an equipment trial is the authority requiring the trial to be carried out.
			Note: This is most likely to be an international organisation, national MAC, donor or demining organisation.
	tr	Sponsor	Teçhizat denemesi sponsoru, denemenin yapılmasını isteyen makamdır.
			Not: Bu genellikle uluslararası bir kuruluş, ulusal MFM, bağışçı(donör) veya mayın temizleme kuruluşudur.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
291	eng	Standard	A standard is a documented agreement containing technical specifications or other precise criteria to be used consistently as rules, guidelines, or definitions of characteristics to ensure that materials, products, processes and services are fit for their purpose.
			Note: Mine action standards aim to improve safety and efficiency in mine action by promoting the preferred procedures and practices at both headquarters and field level. To be effective, the standards should be definable, measurable, achievable and verifiable.
	tr	Standart	Malzeme, ürün, süreç ve hizmetlerin amaçlarına uygun olmalarını sağlamak üzere kural, yönetmelik, ilke veya özellik tanımları olarak sürekli biçimde kullanılacak teknik şartname veya diğer kesin ölçütleri içeren belgelenmiş anlaşmadır.
			Not: Mayın faaliyet standartları, hem karargâh hem de saha düzeyinde tercih edilen usul ve uygulamaları yaygınlaştırmak suretiyle mayın faaliyetinde güvenlik ve verimliliği artırmayı amaçlamaktadır. Etkili olması için, standartların tanımlanabilir, ölçülebilir, ulaşılabilir ve doğrulanabilir olmalıdır.
292	eng	Standart Operating Procedures (SOPs)	Instructions which define the preferred or currently established method of conducting an operational task or activity.
			Note: Their purpose is to promote recognisable and measurable degrees of discipline, uniformity, consistency and commonality within an organisation, with the aim of improving operational effectiveness and safety. SOPs should reflect local requirements and circumstances.
	tr	Standart Uygulama Talimatları (SUT)	Operasyonel bir görev veya faaliyeti yürütme biçiminin tercih edilen veya hâlihazırda tesis edilmiş olan yöntemini tanımlayan talimattır.
			Not: Bunların amacı, bir kuruluş bünyesinde operasyonel etkinlik ve güvenliği artırmak amacıyla, tanınabilir, ölçülebilir derecede disiplin, tekdüzelik, tutarlılık ve ortak kullanılabilirliği yaygınlaştırmaktır. SUT, yerel ihtiyaç ve koşulları yansıtmalıdır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
293	eng	<i>Statement of Operational Need (SON)</i>	The document that describes the user’s operational needs. Note: The SON should be prepared by the User who has identified the need, or by a sponsor acting on a user’s behalf.
		<i>Operasyonel İhtiyaçlar Beyanı (OİB)</i>	Kullanıcının operasyonel ihtiyaçlarını tanımlayan dokümandır.
	tr		Not: OİB, ihtiyacı tespit eden kullanıcı tarafından veya kullanıcının adına hareket eden sponsor tarafından hazırlanmalıdır.
		294	eng
tr	<i>İhtiyaçlar Beyannamesi (İB)</i>		Tercih edilen çözüme istinaden, teçhizatın özellikleri ve teçhizattan beklenen performansın ayrıntılı beyanını sağlayan belgedir.
295	eng	<i>Statement of Tasks and Outputs (STO)</i>	The document that articulates the user’s needs in broad terms, giving the tasks of the equipment and the key characteristics, with the emphasis on the output required rather than the means of achieving it, so as to enable full consideration of alternative solutions.
	tr	<i>Görevler ve Çıktılar Beyanı (GÇB)</i>	Kullanıcının ihtiyaçlarını genel olarak ortaya koyan, teçhizatın işlevini ve temel özelliklerini belirten, çıktıların nasıl elde edileceğinden ziyade, istenilen çıktıları vurgulayan, böylece alternatif çözümlerin dikkate alınmasını sağlayan belgedir.
296	eng	<i>Stockpile</i>	In the context of mine action, the term refers to... A large accumulated stock of EO.
	tr	<i>Stok</i>	Mayın faaliyeti bağlamında bu terim, büyük bir patlayıcı madde stoğunu ifade eder.
297	eng	<i>Stockpile Destruction</i>	The physical destructive procedure towards a continual reduction of the stockpile of explosive ordnance.
	tr	<i>Stok İmhası</i>	Patlayıcı madde stoğunun sürekli azaltılmasına yönelik fiziki imha usulüdür.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
298	eng	Submunition	Any munition that, to perform its task, separates from a parent munition. [AAP-6]
			Mines or munitions that form part of a CBU, artillery shell or missile payload.
	tr	Tali Mühimmat	Görevini yapmak üzere, ana mühimattan ayrılan her türlü mühimmat demektir.
			Demet bomba, top mermisi veya füze patlayıcı yükünün bir parçasını oluşturan mayın veya mühimmatır.
299	eng	Survey Marker	A durable and long lasting marker used to assist in the management of marked and cleared land during demining operations.
	tr	Alan Belirteci	Mayın temizleme faaliyetleri esnasında işaretlenmiş ve temizlenmiş arazi yönetimine yardımcı olması amacıyla kullanılan dayanıklı ve uzun ömürlü bir işarettir.
300	eng	Survivor	A man, or a woman or a child who has suffered harm as a result of a mine , ERW or cluster munition accident .
	tr	Kazazede	Mayın, HKP veya kargo mühimmat kazası sonucunda zarar görmüş erkek, kadın veya çocuktur.
301	eng	Suspected Hazardous Area (SHA)	An area where there is reasonable suspicion of explosive ordnance contamination on the basis of indirect evidence of the presence of mines/ERW .
	tr	Şüpheli Tehlikeli Alan (ŞTA)	PM'nin mevcudiyetini dolaylı olarak gösteren bulgulara dayanarak, mayın/HKP tehlikesine ilişkin makul şüphenin olduğu alandır.
302	eng	Sustainability	In the context of mine action evaluation , the term refers to... The continuation of benefits from a mine action intervention after major assistance has been completed.
	tr	Sürdürülebilirlik	Mayın faaliyeti değerlendirmesi bağlamında bu terim, büyük çaplı yardımın tamamlanmasından sonra, mayın faaliyet müdahalesinden doğan faydaların sürdürülmesi demektir.
303	eng	Switch	A device for making, breaking or changing a connection. [UNMAS IED Lexicon]
			Note: A single switch can have multiple functions i.e. arming and firing.
	tr	Devre Kesici	Bağlantı kurmak, kesmek veya değiştirmek amacıyla kullanılan bir cihazdır.
			Not: Tek bir anahtarın devreye alma ve ateşleme gibi birden fazla işlevi olabilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
304	eng	<i>Systematic Investigation</i>	A systematic process of applying technical survey in a SHA/CHA . It is typically used where there are no areas within the SHA/CHA that are more likely to contain mines/ERW , than others.
	tr	<i>Sistematik İnceleme</i>	ŞTA/TETA içinde teknik keşfin sistematik olarak uygulanması sürecidir. Genel itibarıyla, ŞTA/TETA içinde, mayın/HKP bulunma olasılığı diğerlerine göre daha muhtemel olan alanların bulunmadığı yerlerde yapılır.
[T] 305	eng	<i>Targeted Investigation</i>	The investigation during technical survey of certain areas within a SHA/CHA that are more likely to contain mines/ERW .
	tr	<i>Özel Amaçlı İnceleme</i>	ŞTA/TETA içinde, mayın/HKP bulundurması daha muhtemel olan belirli alanların teknik keşfi esnasında yapılan incelemedir.
306	eng	<i>Task Identification Number (ID)</i>	A unique number used to designate a hazardous area . Task identification numbers shall be allocated by the NMAA .
	tr	<i>Görev Tanımlama Numarası</i>	Bir tehlikeli alanı belirtmek için kullanılan benzersiz numardır. MMFO tarafından tespit edilecektir.
307	eng	<i>Technical Survey</i>	Refers to the collection and analysis of data, using appropriate technical interventions, about the presence, type, distribution and surrounding environment of explosive ordnance contamination. In order to define better where mine/ERW contamination is present, and where it is not, and to support land release prioritisation and decision making processes through the provision of evidence.
	tr	<i>Teknik Keşif</i>	PM kirlenmesinin nerede mevcut olup olmadığını daha iyi tanımlamak, kanıtlar sağlamak suretiyle saha devri önceliklendirmesi ve karar süreçlerini desteklemek amacıyla, mayın/HKP kirlenmesinin mevcudiyeti, türü, dağılımı ve bulunduğu çevre hakkında, uygun teknik müdahaleler kullanılarak verilerin toplanması ve analizi demektir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
308	eng	Test	Determination of one or more characteristics according to a procedure. <i>[ISO 9000:2000]</i>
	tr	Test	Bir veya daha fazla özelliğin bir usule göre belirlenmesidir.
309	eng	Test and Evaluation (T&E)	Activities associated with the testing of hardware and software.
			Note: Activities include the formation and use of procedures and standards, the reduction and processing of data and the assessment and evaluation of test results and processed data against criteria such as defined standards and specifications.
	tr	Test ve Değerlendirme (TD)	Donanım ve yazılımın test edilmesiyle ilgili faaliyetlerdir.
			Not: Faaliyetler, usul ve standartların oluşturulması ve kullanılması, verilerin indirgenmesi ve işlenmesi, test sonuçlarının ve işlenmiş verilerin tanımlanmış standartlar gibi ölçütlere göre değerlendirilmesini kapsar.
310	eng	Test Site	The site at which a series of test boxes or lanes are prepared for the purpose of operational accreditation testing of mine detection dog(s).
	tr	Test Sahası	MAKÖ'lerin operasyonel akreditasyon testinin yapılması maksadıyla hazırlanan bir dizi kutu veya yol şeridinin olduğu sahadır.
311	eng	Theft Resistant	Construction designed to deter and/or delay illegal entry into facilities used for the storage of explosives.
	tr	Çalınmaya Karşı Korumalı	Patlayıcıların depolanması için kullanılan tesislere yasadışı girişi caydırmak veya geciktirme üzere tasarlanmış yapıdır.
312	eng	Time	A type of switch that functions after a period of time.
	tr	Devre	Belirli bir süre sonra çalışan bir devre anahtarı tipidir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
313	eng	TNT (2, 4, 6 - Trinitrotoluene)	One of the most widely used military high explosives . TNT is very stable, nonhygroscopic and relatively insensitive to impact, friction, shock and electrostatic energy. TNT is the most widespread type of explosive used in mines and munitions .
	tr	TNT (2, 4, 6- Trinitrotolüen)	En yaygın biçimde kullanılan askeri yüksek güçlü patlayıcı maddelerden biridir. TNT çok kararlı, rutubet almaz ve çarpma, sürtünme, şok, elektrostatik enerjiye karşı nispeten duyarsızdır. TNT, mayınlarda ve mühimmatta en yaygın biçimde kullanılan patlayıcı tipidir.
314	eng	Tolerable risk	Risk which is accepted in a given context based on current values of society.
	tr	Kabul Edilebilir Risk	Toplumsal mevcut değerlerine dayalı olarak belirli bir bağlamda kabul edilen risktir.
315	eng	Trial	A series of tests organised in a systematic manner, the individual results of which lead to an overall evaluation of a component, equipment or system.
	tr	Deneme	Münferit sonuçlarıyla, bileşen, teçhizat veya sistemin genel değerlendirmesi amacıyla yapılan, sistematik biçimde düzenlenmiş bir dizi testtir.
316	eng	Triangulation	In the context of mine action evaluation , the term refers to... The use of multiple theories, sources or types of information, or types of analysis to verify and substantiate an assessment. The sources of information may not necessarily be people but include documents, maps, photographs, satellite imagery etc.
	tr	Üçgenleme (Triyangülasyon)	Mayın faaliyeti değerlendirmesi bağlamında bu terim, bir değerlendirmeyi doğrulamak ve kanıtlamak için birden fazla teori, kaynak veya bilgi veya analiz türünün kullanılması demektir. Bilgi kaynakları insanlarla sınırlı olmayıp doküman, harita, fotoğraf, uydu görüntüleri ve benzerlerini de kapsayabilir.
317	eng	Turning Point	A fixed point on the ground which indicates a change in direction of the perimeter of the hazardous area. It shall be clearly marked and recorded. Buried metal objects should be used to mark all turning points for permanent future reference.
	tr	Dönme Noktası	Tehlikeli alanın çevresinde yön değişimini gösteren, zemin üzerindeki sabit noktadır. Açıkça işaretlenir ve kaydedilir. Gelecekte kalıcı referans olmaları için, tüm dönme noktalarını işaretlemek üzere gömülü metal nesneler kullanılmalıdır.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
[U] 318	eng	Unexploded Bomblet	An explosive bomblet that has been dispersed, released or otherwise separated from a dispenser and has failed to explode as intended. [CCM]
	tr	Patlamamış Bombacık	Dağıtılmış, bırakılmış veya kargo biriminden sair şekilde ayrılmış ve amaçlandığı şekilde patlamamış patlayıcı bombacıktır.
319	eng	Unexploded Ordnance (UXO)	Explosive ordnance that has been primed, fuzed, armed or otherwise prepared for use or used. It may have been fired, dropped, launched or projected yet remains unexploded either through malfunction or design or for any other reason.
	tr	Patlamamış Mühimmat (PAM)	Kapsüllü, tapası takılmış, kurulmuş veya sair şekilde kullanım için hazırlanmış veya kullanılmış mühimmattır. Ateşlenmiş, atılmış, fırlatılmış veya sevk edilmiş olabilir. Ancak işlevsel arıza, tasarım veya sair nedenle patlamamış mühimmattır.
320	eng	Unexploded Submunition	An explosive submunition that has been dispersed or released by, or otherwise separated from, a cluster munition and has failed to explode as intended.
	tr	Patlamamış Bombacık	Kargo mühimmattan dağıtılmış, bırakılmış veya sair şekilde ayrılmış ve amaçlandığı şekilde patlamamış bombacıktır.
321	eng	Unit Rate	The rates agreed and accepted for specific priced activity items and quantities stated in a contract.
	tr	Birim Fiyat	Bir sözleşmede belirtilen özgül fiyatlandırılmış faaliyet kalemleri, miktarları için mutabık kalınarak kabul edilmiş fiyattır.
322	eng	United Nations Mine Action Service (UNMAS)	The focal point within the UN system for all mine-related activities.
			Note: UNMAS is the office within the UN Secretariat responsible to the international community for the development and maintenance of IMAS.
			Note: UNICEF is the focal point for EORE, within the guidelines of UNMAS overall coordination.
	tr	Birleşmiş Milletler Mayın Faaliyet Servisi (UNMAS)	BM sisteminde, mayınla ilgili tüm faaliyetlerden sorumlu olan kuruluştur.
			Not: BM Genel Sekreterliği bünyesinde, yer alan UNMAS, uluslararası topluma karşı IMAS'ın geliştirilmesi ve sürdürülmesinden sorumlu olan birimdir.
			Not: UNICEF, UNMAS'ın genel koordinasyon esasları çerçevesinde PMRE'den sorumlu kurumdur.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
323	eng	<i>User</i>	A man or a woman or an organisation that will operate the equipment.
			Note: For the purpose of mine action, the user could also be defined as ‘a composite body of informed and authoritative opinions on the needs of national commercial and NGO users, today and in the future’
	tr	<i>Kullanıcı</i>	Teçhizatı işletecek erkek, kadın veya kuruluş.
			Not: Mayın faaliyeti amaçları bakımından, kullanıcı aynı zamanda “bugün ve gelecekte ulusal, ticari, STK kullanıcılarının ihtiyaçları hakkında, bilgilendirilmiş ve yetkili görüşler bileşkesi” olarak da tanımlanabilir.
[V] 324	eng	<i>Validation</i>	The act of ratification that takes place after a process of verification .
	tr	<i>Validasyon (Onaylama)</i>	Doğrulama sürecinden sonra yapılan onaylama işlemidir.
325	eng	<i>Vector Data</i>	The use of X, Y coordinates to locate three basic types of landscape features; point, line and areas.
			Note: Points (towns, incident locations etc) are represented by a single pair of X, Y coordinates. Lines (roads, rivers etc.) are represented by a series of X, Y coordinate points connected in order. Areas or polygons (lakes, boundaries etc) are represented by a set of X, Y coordinates closing on itself and implying its interior.
	tr	<i>Vektör Veriler</i>	Nokta, hat ve alan olmak üzere arazi özelliklerinin üç temel tipini konumlamada X-Y koordinatlarının kullanımıdır.
			Not: Noktalar (şehirler, olay mahalleri vb.), tek bir çift X-Y koordinatı ile temsil edilir. Hatlar (yollar, nehirler vb.) ise birbirine sırayla bağlı bir dizi X-, Y koordinatı ile temsil edilir. Alanlar veya çokgenler ise (göl, sınırlar vb.) kapanan alanın için de dâhil edilmek üzere, kendi üzerine kapanan X-Y koordinatları kümesiyle temsil edilir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
326	eng	Verification	Confirmation, through the provision of objective evidence that specified requirements have been fulfilled.
	tr	Doğrulama	Belirlenmiş şartların karşılanmış olduğuna dair nesnel kanıtların sağlanması yoluyla yapılan teyit işlemidir.
327	eng	Victim	Persons either individually or collectively • who have suffered physical, emotional and psychological injury, economic loss; or • whose recognition, enjoyment or exercise of their human rights on an equal basis with others has been hindered; or • whose full and effective participation in society has been restricted by an accident with a confirmed or suspected presence of explosive ordnance. Note 1 to entry: Victims include people killed, injured and/or impaired, their families, and communities affected by EO. Note 2 to entry: The term “victim” carries legal significance with respect to the APMBC, CCW and CCM.
	tr	Mağdur	Toplu olarak veya münferiden, • Fiziksel, duygusal ve/veya psikolojik travma, ekonomik yaşamış kişiler; • İnsan haklarının diğer bireylerle eşit olarak tanınmadığı, kullanılmadığı veya kullanması engellenen veya • PM mevcudiyetinin teyit edildiği veya şüphelendiği bir kaza nedeniyle topluma tam ve etkin katılımı kısıtlanmış olan kişilerdir. Not 1: Mağdurlar, PM’den etkisiyle öldürülen, yaralanan ve/veya engelli hale gelen bireyleri, ailelerini kapsar. Not 2: “Mağdur” ifadesi APMYS, BKSS ve KMS için hukuki önem arz etmektedir.
328	eng	Victim Assistance (VA)	<mine action> broad and specific efforts to address the needs and rights of victims.
	tr	Mağdurlara Yardım	Mayın faaliyetleri kapsamında, mağdurların ihtiyaç ve haklarını gözetmek maksadıyla icra edilen daha kapsamlı ve özel çabaları ifade eder.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
329	eng	Victim Assistance Broader Efforts (VA Broader Efforts)	Efforts undertaken by sectors other than the mine action sector, including delivery of VA services, data collection, coordination, laws and policies
	tr	Mağdur Yardımı Kapsamlı Çalışmaları	Mağdur yardım hizmetlerinin sunulması, veri toplama, koordinasyon, yasa ve politikalar dâhil olmak üzere mayın faaliyeti ile ilginen işkolları dışında kalan işkolları tarafından üstlenilen çabalardır.
330	eng	Victim Assistance Services (VA Services)	<mine action> services including: • Emergency and continuing medical care; • Rehabilitation; • Psychological and psycho-social support; • Socio-economic inclusion
	tr	Mağdur Yardım Hizmetleri	Mayın faaliyeti kapsamında, • Acil ve sürekli tıbbi bakım; • Rehabilitasyon; • Psikolojik ve psiko-sosyal destek; • Sosyo-ekonomik katılım hizmetlerini ifade eder.
331	eng	Victim Assistance Specific Efforts (VA Specific Efforts)	Efforts undertaken by the mine action sector to contribute to facilitating access to VA services.
	tr	Mağdur Yardımı Özel Çalışmaları	Mağdur yardım hizmetlerine erişimin kolaylaştırılmasına katkıda bulunmak amacıyla mayın faaliyet işkolları tarafından üstlenilen çabalardır.
332	eng	Victim Operated	A type of switch designed to be initiated by a victim's presence, proximity, contact or activity causing a device to function that may injure or kill one or more persons.
	tr	Mağdur Başlatmalı	Bir veya birden fazla kişiyi yaralayabilecek, öldürebilecek patlayıcı teçhizatın çalışmasına neden olacak mağdurun varlığı, yakınlığı, teması veya faaliyeti ile başlatılmak amacıyla tasarlanmış düzenektir.

SIRA NU.	DİLİ		AÇIKLAMALAR
333	eng	<i>Visitor</i>	For the purposes of IMAS, a person who is neither a member of the demining organisation , nor a demining worker accredited by the NMAA.
			Note: In circumstances where the NMAA does not have an accreditation system the demining organisation should determine the status of nonemployees.
	tr	<i>Ziyaretçi</i>	MMFS amaçları doğrultusunda, mayın temizleme kuruluşun mensubu olmayan veya MMFO tarafından akredite edilmiş mayın temizleme işçisi olmayan kişidir.
			Not: MMFO'nun akreditasyon sistemine sahip olmadığı durumlarda, mayın temizleme kuruluşu, çalışan olmayanların statüsünü belirlemelidir.
[W] 334	eng	<i>White Phosphorous (WP)</i>	A chemical smoke screening agent which burns in contact with air, (with serious anti-personnel affect if the phosphorous comes in direct contact with people).
	tr	<i>Beyaz Fosfor (BF)</i>	Hava ile temas ettiğinde yanan, kimyasal sis perdesi yaratma maddesidir. (Fosforun, insanlara doğrudan temas etmesi halinde, insanlar üzerinde çok ciddi yaralama etkisi vardır).
335	eng	<i>Workplace</i>	All places where employees need to be or to go by reason of their work and which are under the direct or indirect control of the employer.
	tr	<i>Çalışma Yeri</i>	Çalışanların işleri nedeniyle bulunmaları veya gitmeleri gereken ve işverenin doğrudan veya dolaylı kontrolü altında olan tüm çalışma alanlarıdır.

Değişiklik Kaydı MMFS Değişiklik Yönetimi

MMFS serisi standartlar, üç yılda bir resmi olarak gözden geçirilmektedir. Ancak bu kural, operasyonel güvenlik ve verimlilik nedenleriyle veya editoryal amaçlarla, üç yıllık dönem içinde değişiklik yapılmasını önlemez.

Bu MMFS dokümanına değişiklikle yapıldıkça, her değişiklik numaralandırılır, tarihi ve ayrıntılarıyla aşağıdaki çizelgeye kaydedilir. Değişiklik ayrıca, “değişiklik no. 1’i içerir” vs. tabirinin baskı tarihinin altına dâhil edilmek suretiyle MMFS’nin kapak sayfasında da gösterilir.

Her MMFS’nin resmi gözden geçirmesi tamamlandığında yeni baskı yayımlanabilir. Yeni baskının tarihine kadar yapılan değişiklikler ise, yeni baskıya dâhil edilir ve değişiklik çizelgesinden silinir. Değişikliklerin kaydı yeniden başlatılır ve yeni bir gözden geçirmeye kadar sürdürülür.

En son değiştirilmiş olan MMFS, (<https://msb.gov.tr/Mafam>) adresine yüklenmiş olan versiyondur.

Sıra	Tarih	Değişiklik Ayrıntıları
1	24 Mayıs 2024	1. Numaralamada düzeltme yapılmıştır. 2. 12.10 uyarınca PMRE [<i>EORE</i>] terimi eklenmiştir. 3. “MRE Kuruluşu” ifadesi “PMRE Eğitmeni” ile değiştirilmiştir. 4. “MRE Ortağı” ifadesi “PMRE Timi” ile değiştirilmiştir. 5. “yetkinlik/yeterlik” ifadesi eklenmiştir. 6. “Eğitim” ifadesi eklenmiştir. 7. “Patlayıcı Madde (PM) işaretlemesi” eklenmiştir. 8. “Tehlike işareti” ve “mayın işareti” ifadelerinin yerine “Patlayıcı Madde (PM) işareti” eklenmiştir. 9. “İşaretleme” ve “tehlike işaret sistemi” yerine “Patlayıcı Madde (PM) Sınır İşareti” ifadesi eklenmiştir. 10. “İnsan kalıntıları” ifadesi eklenmiştir.
2	30 Mayıs 2025	1. “Yan Etki” ifadesi eklenmiştir. 2. “İklim” ifadesi eklenmiştir. 3. “İklim Eylemi” ifadesi eklenmiştir. 4. “İklim Değişikliği” ifadesi eklenmiştir. 5. “İklim Değişikliğine Uyum” ifadesi eklenmiştir. 6. “İklim Değişikliğinin Azaltılması” ifadesi eklenmiştir. 7. “İklim Etkisi” ifadesi eklenmiştir. 8. “İklimle İlişkili Olay” ifadesi eklenmiştir. 9. “İklim Dayanıklılığı” ifadesi eklenmiştir. 10. “İklim Riski” ifadesi eklenmiştir. 11. “Çevresel Dayanak” ifadesi eklenmiştir. 12. “Çevresel Olay” ifadesi eklenmiştir. 13. “Çevre Yönetimi” ifadesi eklenmiştir. 14. “Çevresel Azaltma Tedbiri” ifadesi eklenmiştir. 15. “Çevresel Alıcı” ifadesi eklenmiştir. 16. “Çevresel Risk” ifadesi eklenmiştir. 17. “Doğa Bazlı Çözüm” ifadesi eklenmiştir.